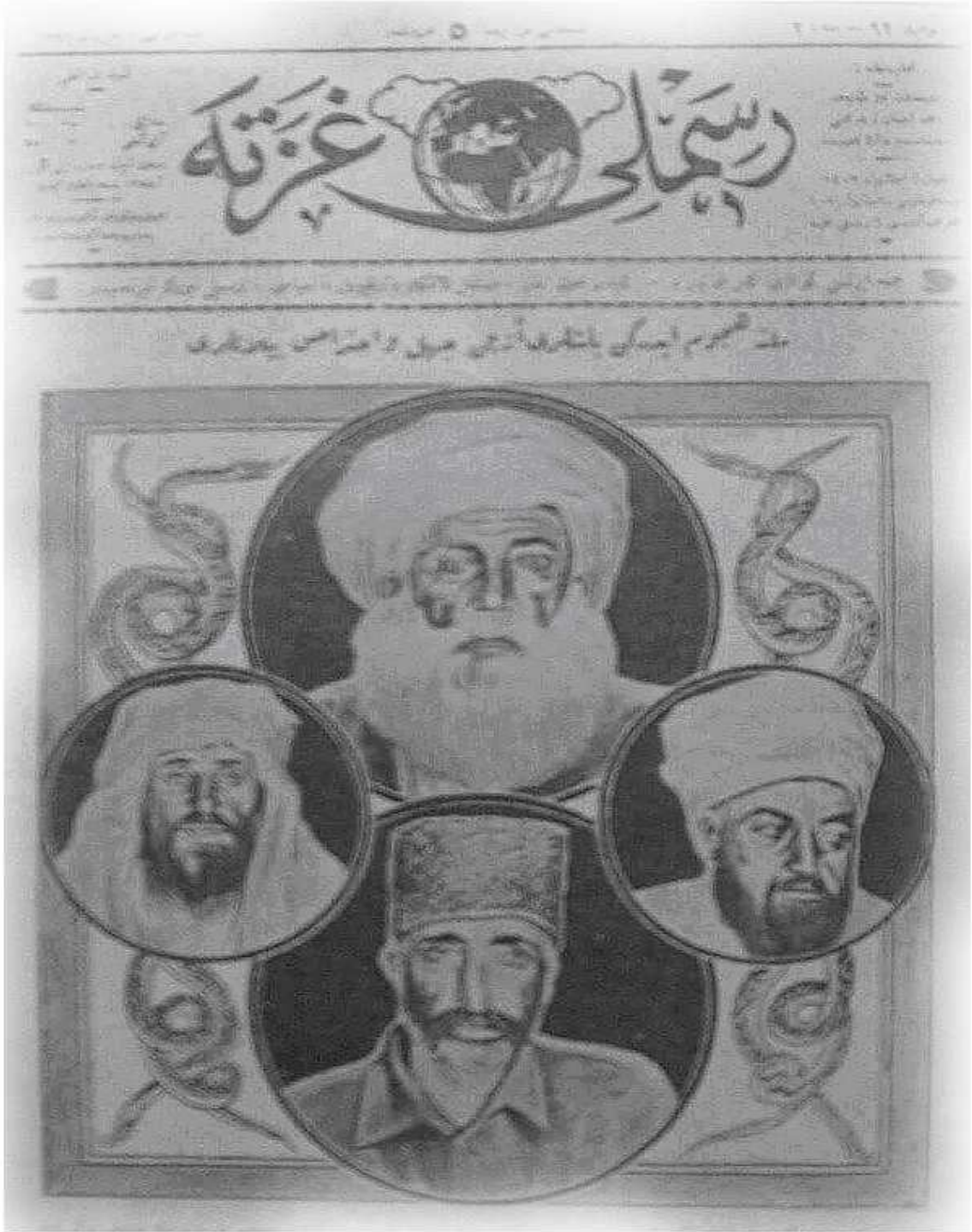

ÇIME

Pêseroké Zuwan u Edaté Zazayan
Journal of Zaza Language and Culture
Zaza Dili ve Kùltürü Dergisi

Ez nê pêniyê ma dehwa da biyu,
Nê zi vêrniyê ma dehwa da biyu,
Ez zi sê/zê heme kes miyun ma dehwa da biyu.
Şêx Seid-i Pali

Wusar 2005, Amori 2

Sermiyun
Zaza Yaşar

Redaqsiyon
Ferhat Pak
R.Kızılçubuk
Roşan Hayig
Usxan Cemal
Zaza Yaşar
Zerweş Serhad

Ma Şêx Said u Şehid u serrê 1925 xu vira nêkerd u nêkenê

Edres: ÇIME
Zeitschrift für Zaza Sprache und Kultur
Postfach 11 01 02
86026 Augsburg

☎ 0176-22084174
e-m@il: cime2005@web.de, zazaverlag@gmx.de

Waştışê Çime:

- 1- Waştışê pêserokê Çime, Zuwanê mayo kî, vinibiyayen seroyo, eyrê heyat bîdo ew Zazaki bero raveyi.
- 2- Çime êdeb, êdet, zuwan, zagon, tewelit, ilmi ewî hal u weziyeti sero xebatê xu wazeno bero raveyi. Karo kî Zazaya ser ameyo vıraşten ey biyaro çimandê wendoxan ver.
- 3: Çime wazeno kî, mıntıqandê Zazayan pêrkınanrê vırar akero ewî perkınan xura nezdi u jew (yew) vineno.
- 4- Çime, omuşey, hewley u demokratey xorê kar ano.
- 5- Samed (qandê,serba) Piyabestineya milletê Zazayan gırweyeno. Çime, Elewi u Suniyandê xoya piya, pêserokê pêro Zazayano.
- 6- Çime, Karê vijyayena xo usuldê akardi u demokrateya vırazeno. Rêza zereweşi u akardi rameno.

Çime Bülteninin Amaçları:

- 1- Çime`nin amacı yok olma tehtidiyle karşı karşıya olan anadilimiz Zazaca`yı yaşatmak ve geliştirmektir.
- 2- Çime, Zaza halkının sözlü edebiyatını, dilini, sosyal yapısını, tarihini ve dini inancını inceler ve bu konuda yapılmış incelemeleri yayımlar.
- 3- Zazaca`nın bütün yöresel sivelerini geliştirmeye çabalar. Belli bir şivenin ön plana çıkmasını hedeflemez.
- 4- Barışçı, yapıcı, çağdaş ilerici yönde yayın yapar.
- 5- Zazaların milli birliği için çalışır. Çime, Alevi ve sünisiyle bütün Zazaların yayınıdır.
- 6- Demokratik ve açıklık prensiplerine bağlı yayın yapar. Hoş görülü ve toleranslı bir kültür çizgisi izler.

Qala vêrin.....	Redaqsiyon	4
80.Yılında Şeyh Said Ayaklanması ve Gerçekler-I.....	Cihat Kar	5
Franqfurt ´iré.....	Ebubekir Pamukçu	8
Lueqmatık.....	Zaza Yaşar	9
Vengê, Pülümür, Homa, Darêheni.....	Qadir Wahidi Çewligi	10
Çıme Ma.....	Usxan Cemal	12
Dilin Kültür Taşıyıcılığı.....	Roşna Feradi	14
Yoy.....	Zaza Yaşar	15
Xo Bışınasni.....	Koyo Berz	16
Mêrik.....	Tıxtor Zaza	18
Dizd Xiyaru.....	Husên Guerizic	18
Lac o dadi.....	Husên Guerizic	18
Bıra Zaza Yashar.....	Gagan Char	19
Çıme.....	Zerweş Serhad	25
Gulê.....	Zerweş Serhad	26
Avrupa Zazacılığı.....	Ferhat Pak	27
Kılm ra Rençber Aziz.....	Zaza Yaşar	29
Roportaj.....	Redaqsiyon	30
Tewaffuq.....	Qadir Wahidi Çewligi	31
Veri.....	Enwer	34
Çermuga Ma.....	M.Çermug	34
Vanê.....	Koyo Berz	35
Mekerên.....	Zaza Yaşar	39
Welate adet u tore Zazayan.....	Usxan Cemal	40
Tay Kedu Şamiyé Ma.....	Qadir Wahidi Çewligi	41
Luwa Duzenbaz.....	Zerweş Serhad	43
Sund.....	Zaza Yaşar	44
Bêtu nêbenu.....	Zaza Yaşar	44
Palı ra şiiir.....	H..	45
Wendueğan ra.....	Redaqsiyon	46
Elif-be semêd qıcu.....	Zaza Yaşar	47

Wendueğ erciyaye,

Merheba wendueğ;
Merheba Şâr Zazay, şaro bêwulat o bêwahar.
Merheba tuerni Şêx Seid u Seyid Rızay

Peyni dı ma Çıme vet u ma rasna şıma, ma amori dıyını dı wunce/hunce wazeni vacı merheba....!!!
Ma inê eşkera vuni ki; aye ki ma pawıt aye ma nêdi yani Çıme veciya, la ço tokıl nêbi, yani çoy alaquadar nêkerd.

Xura meslê inu esti;

- 1.Qefleçiyê
- 2.Beyeqinati
- 3.Tayi zi koti kirdu (kurdu, kirmancu, kurmancu, kirdasu) dima, zuani ma erciyayı beni, keni lehça.

Se beno wa bibo, ma Çıme vecêni u ma dehwê xu unvard beni.
Ma wazêni ki raştıyê milletê zazay bıdı şınasnayış u hetu êyru ki kar u gure rasayo ma, ma inu mehfiye bıkerı. Ma semed yo merdim nê semêd milletê zazay gurey xu keni.
Ma vêr-cui vatı bı ma fikri şerıbcu dima nêşını o/u inuni ri qedır nêkeni çımki inı fikruna rahar ma anvard nêşını u semed inı çiyu wa ço mara yers mebo u mara çi mepawo.

Ma wazeni ki şari ma zu(w)an u edati xu sero bıarı pêser.

Ma wazêni Çımê tım bıveciyo u zuwan ma ina vinbıyayış ra bıxelisiyo.
Wa heme kes dêst´ xu vıcdunê xu sera no u xu de hesab bıkerı.
Yo cay dınyad yo millet bêgureyayış, bêzunayış unvard nêşıya u nêşına.

Kum beno-se wa bibo, wazen wa senâtkarı bu, wazen wa dewıcı bu, wazen wa memurı bu, wazen wa musnêri bu wazen wa feqi bu. Kom benose o/awe ki pia nêxebitiyeno o/awe ki düri vındenu u kar o/u gure wazeno têna bıkerı, seni ki ma zuni merdimi inayin nıyu xinti, nıyu cahili, nıyu semed menfaatê xu xebitiyêni, niyu zi nêwazenî şarî zazay bındesti ra bıxelisiyo. Ayi wazeni şari zazay bêri yo milleti ri bueç kerı u şari zazay wedari yani vinkeri merdim inayin nomey zazay ra xu kêni..
Xura inı merdimi inayin batal nevındeni u wazeni verniyê gurê ma bıbirni.
Wa heta şund/şand kuncê qehwand mehd u buetanu bıkerı.

Çıme veciyeno u semed xelasê zuani ma u semêd xelasê milletê zazay unvard şino.

Çıme

80.YILINDA ŞEYH SAİD AYAKLANMASI VE GERÇEKLER-I

Cihat-Kar

13 Şubat 1925 günü Diyarbakir/Piran'da çıkan ve kısa bir süre içerisinde tüm Sünni Zaza bölgesine yayılarak, TC yönetimine karşı kapsamlı bir direnişe dönüşen Şeyh Said (1864-1925) öncülüğündeki Zaza hareketinin üzerinden 80 yıl geçti.

Bu uzun süre zarfında, Türkiye ve çeşitli ülkelerde, ayaklanmaya ilişkin pek çok çalışma (kitap, broşür, makale, tez, vb.) yapılmış olmasına rağmen, ne yazık ki, Şeyh Said hareketi henüz derli-toplu olarak gerçekçi bir biçimde ortaya konulamamıştır. Kuşkusuz bunun başlıca nedeni; ayaklanmanın amacı, kapsamı, öncülleri ve katılımcıları hakkındaki önyargılı tutumdur.

Doğu Anadolu'nun etnik ve inanç yapısı irdelenmeden, yıllarca, adeta önyargılı yaklaşımlarla, o yöreye dair kültürel, dilsel, toplumsal veya siyasal konulara ilişkin yapılan analizler, objektiflikten uzak kalmıştır. İşte Şeyh Said'in öncülük ettiği ayaklanma ile ilgili değerlendirmeler de bunlardan biridir

Zaza toplumunun "Kürt", Zaza dilinin "Kürtçe'nin lehçesi", coğrafyasının da "Kürdistan" olarak nitelendirilmesi ve bu iddiaların sürekli olarak ülke içinde ve dışında Kürt siyasi çevrelerce savunulması, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerindeki Zaza direnişlerinin de "Kürt isyanları" şeklinde tanımlanması sonucunu doğurmuştur. Öte yandan, bilimsel hiçbir inceleme yapılmadan, sanki "her Doğulu Kürt kökenli" imiş gibi bir önyargıyla zihinlere yerleşmiş olan yanlış kanaatler neticesinde, Zazalar, Türk yöneticilerince de Kürt orijinli olarak algılanmış, böylece Koçgiri, Şeyh Said ve Dersim direnişleri Türk resmi/gayri resmi kaynaklarında "Kürt isyanları" olarak yer almıştır.(1) Zihinlerdeki bu yanlışın giderilmesi için, özellikle Zaza aydın ve bilim çevrelerinin, Zaza kimliğinin tanıtımı konusunda yoğun çaba göstermeleri gerekmektedir.

Ayaklanmanın yayıldığı; Piran, Genç, Solhan, Kiğı, Karlıova, Palu, Maden, Karakoçan, Elaziz, Siverek, Eğil, Ergani, Çermik, Çüngüş, Hani, Lice, Kulp, Varto, Hınıs, Tekman gibi yerleşim birimlerinde Zazalar meskun bulunuyordu. Bölge, aynı zamanda Palu merkezli olan Nakşibendi tarikatının ve müritlerinin de etki alanıydı. Palu'da medrese ve tekkesi bulunan Şeyh Said, Nakşibendi tarikatının Goran orijinli Mewlana Xalidi Bağdadî (1778-1826) ekolünden olan Palulu Şeyh Ali Septi'nin torunuydu.

Bu çalışmada, Şeyh Said ayaklanmasının askeri boyutunu değil, çıkış nedenini ve niteliğini irdelemeye çalışacağız.

ATATÜRK DEVRİMLERİNE TEPKİLER

Öncelikle şunu belirtmeliyiz ki, Şeyh Said isyanının karakteri "etnik" değil, "dini"dir ve tamamen Atatürk devrimlerine karşı bir tepki hareketidir. Şeyh Said ile isyanın diğer önderleri arasındaki yazışmalar, Şeyh Said'in

bazı bey, ağa ve aşiret reislerine gönderdiği mektuplar, isyan sırasında halka yönelik yayınlanan beyannameler, Şeyh Said ve arkadaşlarının Şark İstiklal Mahkemesi'nde verdikleri ifadeler, bu görüşü teyit eder niteliktedir.(2)

Ayaklanma değerlendirilirken, tabii ki olayın cereyan ettiği dönemin mevcut şartlarının da göz önünde bulundurulması gerekir.

Bu bağlamda; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, 03 Mart 1924 tarihinde görüşülüp onaylanan; "Şer'iyye ve Evkaf Vekaletleri'nin [Şeriat ve Vakıflar Bakanlıkları'nın] Kaldırılması Kanunu", "Halifelik'in Kaldırılması ve Osmanlı Hanedanı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışına Çıkarılması Kanunu" ve ayrıca Şeriat Mahkemeleri'ni kaldıran 08 Nisan 1924 tarihli "Mehakimi Şer'iyye'nin İlgasına ve Mehakimin Teşkilatı'na Ait Ahkamı Muaddil Kanunu"(3) ile dini yönden ülke genelinde köklü değişikliklere yol açacak inkılapların/devrimlerin ilk adımları böylece atılmaya başlandı.

Fransız yazar Paul Gentizon, devrimlerin getirdiği değişimi şu şekilde yorumluyordu:

"İmparatorluğun yerini bir cumhuriyet aldı. Bir Sultan kaçtı. Bir Halife sürgün edildi. Büyük bir Şef [Mustafa Kemal] dünyanın dikkatini çekti. Onun buyruklarıyla Müslüman bir halk yeni bir plana göre şekil aldı. O, bu halkı eski Asya geleneklerine bağlayan bağları kopardı. Geçmiş sildi, süpürdü. İslam dinine kendi esprisi içinde bir yön verdi. Çok kadımla evliliği önledi. Cinsiyet ayırımını yıktı. Şeriat hukukunu kaldırdı. Avrupa'nın kanunlarını kabul etti. Kıyafeti değiştirdi. Hatta başka bir alfabe oluşturdu.. 1500 yıllık din boyunduruğundan kurtuldu. Hıristiyan Avrupa'nın çok kan dökerek sağladığı bu sonuç, Türkiye'de bu suretle kestirme yoldan (6 yıl içinde) elde edildi.. Reform halkın bir kısmını hoşnut etmedi. Hatta o kadar ki Doğu illerinde, iç isyana kadar vardı..."(4)

Ve böylece, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, devrimlerden hoşnut olmayan dindar kesimden, muhalif seslerin yükselmeye başladığı yeni bir sürece girildi.

17 Kasım 1924'te, cumhuriyet tarihinin ilk muhalif partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (TCF)'nin kuruluşu ilan edildi.(5) Genel Başkanlığını Kazım Karabekir'in yaptığı TCF'nin tüzüğüne, "Madde: 6, Fırka [parti], dini düşünce ve inançlara hürmetkardır" şeklinde bir ibare konmuştu. TCF yetkililerinden Fethi Bey; "Terakkiperverler dindardır. Halk Fırkası dini batırıyor. Biz dini kurtaracağız ve muhafaza edeceğiz"(6) şeklinde beyanat veriyordu. Devrimlere karşı olan kesim, Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Hüseyin Rauf Orbay gibi Milli Mücadele'nin ünlü isimlerinin yer aldığı TCF'na yöneliyor ve ortam giderek gerginleşiyordu..

GİZLİ TOPLANTIDA ATATÜRK'ÜN KONUŞMASI

Bu sıralarda (Aralık 1924), Cumhuriyet Halk Fırkası Yönetim Kurulu'nda, M.Kemal Atatürk'ün başkanlığında gizli bir toplantı yapıldı. Şeyh Said ayaklanmasından iki ay kadar önce gerçekleştirilen bu gizli toplantıda, Atatürk şunları söyledi:

“Efendiler! Sizi çok ehemmiyetli bir meseleye karar vermek için topladım. Memlekette menfi tahrikat[kışkırtmalar] son haddini bulmuştur. İstanbul basını, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın dini siyasete alet eden propagandası, şurada burada sinmiş olan mürtecilere [gericilere] cesaret vermektedir. Yer yer Cumhuriyet idaresi aleyhine ağır isnatlar ve iftiralar yapılmaktadır: ‘Din elden gidiyor, aile hayatımız, binlerce yıllık geleneklerimiz birbiri ardınca yıkılıyor, bu gidişle Garp[Batı] medeniyetini alacağız diye dinimizden olacağız’ yolundaki propagandaların tesirsiz kalacağını sanmak budalalık olur. Benim görüşüme göre, yakın bir zamanda mukabil[karşı] bir ihtilal ile karşılaşmamız mümkündür.

Mevcut kanunlar, inkılaplarımızı ve henüz çok taze olan Cumhuriyetimizi korumaktan acizdir.. Zabıta kuvvetlerimiz, suçlunun yakasına sarılamıyor. Bunu yapabilmek için kanuni formalitelere lüzum hissediliyor. Bu durum, fesatçılara cesaret vermektedir. Biz, büyük bir inkılap yaptık. Memleketi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük. Birçok eski müesseseleri yıktık. Bunların binlerce taraftarı vardır. Fırsat beklediklerini unutmamak lazım.. Benim burnuma barut ve kan kokusu geliyor..”(7)

PİRAN'DA İSYAN KIVILCIMI

Piran hadisesinden iki hafta önce, 1925 Ocak ayı sonlarında, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Erzurum Milletvekili Ziyaeddin Efendi, TBMM kürsüsünde, iktidardaki CHF'nin icraatlarına ağır eleştirerek yönelterek; “Yeniliğin işret, dans, plaj sefasından başka bir şey ifade etmediğini, fuhuşun arttığını, Müslüman kadınların edeplerini kaybetme yolunda olduklarını, sarhoşluğun himaye, hatta teşvik olduğunu, en önemlisi dini duyguların rencide edildiğini, yeni rejimin sadece ahlaksızlık getirdiğini, rezil bir yönetimin memleketi çamurların içine sürüklediğini”(8) ilan ediyordu.

Kemalist iktidarın uygulamalarından ve devrimlerinden rahatsızlık duyan muhafazakar çevreler, yönetim aleyhinde, Ankara'dan Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar seslerini yükseltmeye başlamışlardı. Orta, Kuzey ve Doğu Anadolu'nun birçok yerinde, özellikle Sünni kesimin inanç önderleri, verdikleri vaazlarda, halkı yönetime muhalefet etmeye çağırıyorlardı.

Sünni Zaza halkı üzerinde oldukça etkili bir konumda bulunan Şeyh Said de, böyle bir ortamda, Nakşibendi tarikatının yaygın olduğu Zaza yerleşim birimlerini tek tek ziyaret ederek halkı ve müridlerini irşad etmeye başlamıştı. Palu, Hınıs, Çabakçur, Genç, Lice, Hani üzerinden Piran'a giderek kardeşi Şeyh Abdurrahim'in evine misafir olan Şeyh Said, 13 Şubat 1925 Cuma günü, Piran camisinde

verdiği vaazda halka şöyle sesleniyordu:

“Medreseler kapatıldı. Din ve Vakıflar Bakanlığı kaldırıldı ve din mektepleri Milli Eğitim'e bağlandı. Gazetelerde birtakım dinsiz yazarlar dine hakaret etmeye, peygamberimize dil uzatmaya cüret ediyorlar. Ben bugün elimden gelse, bizzat dövüşmeye başlar ve dinin yükseltilmesine gayret ederim.”(9)

Aynı gün, Şeyh Said'in maiyetinde yer alan iki mahkumun teslim olmasını isteyen bir jandarma müfrezesinin talebine verilen menfi cevabın ardından, mahkumlarla jandarmalar arasında çıkan çatışmada, birkaç jandarmanın öldürülmesinin hemen akabinde, bölgedeki telgraf ve telefon tellerinin kesilmesi ile birlikte isyan bayrağı kaldırılmış olur.

Böylece, Şeyh Said önderliğindeki Nakşibendi Zaza isyanının Diyarbakır'ın Piran köyünde [bugünkü Dicle ilçesi] tutuşan fitili, anında bir kıvılcım gibi çevredeki ilçe, köy ve mezralara sıçradı. Çok kısa bir süre içerisinde, Sünni Zaza yerleşim birimlerindeki resmi kurum ve kuruluşlar Şeyh Said güçlerince işgal edildi. Zaza valiler, kaymakamlar, müdürler, yargıçlar ve direniş alanlarındaki cephe komutanları, bizzat Şeyh Said'in emriyle atandı. Şeyh Said ayrıca, uyulması gereken kuralları içeren bir de yönerge hazırladı.(10)

ŞEYH SAİD'İN BEYANNAME VE MEKTUPLARI

Şeyh Said bu arada, “Emir'ül Mücahidin Muhammed Said El-Nakşibendi” imzasıyla halka yönelik çeşitli beyannameler yayınladı. Ayrıca, direnişe destek vermeleri için Alevi Zaza aşiret reisleri, Kürt bey, ağa ve aşiret reisleri ile Ergani'deki Türk bey ve ağalarına da aynı imza ile mektuplar gönderdi ve onları Kemalist yönetime karşı ortak mücadeleye davet ederek yardım istedi.

Yayınlanan beyannamelerden birinde; “Kurulduğu günden beri din-i mübini Ahmedî'nin [Hz.Muhammed'in apaçık dini] temellerini yıkmaya çalışan Türk Cumhuriyeti Reisi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, Kur'an'ın ahkâmına aykırı hareket ederek, Allah ve peygamberi inkar ettikleri ve Halife-i İslam'ı sürdükleri için, gayri meşru olan bu idarenin yıkılmasının bütün İslamlar üzerinde farz olduğu, Cumhuriyetin başında bulunanların ve Cumhuriyete tabi olanların mal ve canlarının şeriat-ı garrayi Ahmediyye'ye [Hazreti Muhammed'in şeriatı] göre helal olduğu...”(11) hususlarına yer veriliyordu.

Bir başka beyannamede de; “Hilafetsiz Müslümanlık olmaz! Halife memlekette çıkarılmaz! şimdiki hükümet mütemadiyen dinsizlik neşretmektedir. Kadınlar çıplaktır. Mekteplerde dinsizlik ilerliyor...”(12) şeklinde ifadeler yer alıyordu.

Şeyh Said, Urfa'daki İzoli Kürt aşireti reisi Bozan Ağa'ya gönderdiği mektupta; “1300 seneden beri Cenabı Hakk'ın Peygamber Efendimizi göndermekle neşir ve tebliğ ettiği dinimizi imhaya çalışanlara karşı harp ilan ettim. Bunda bana yardım edilmezse, cümlece mahvoluruz!”(13) diyordu. Ancak İzoli aşiretinden yardım alamadı.

Şeyh Said, yine Urfa'daki Milli aşireti reisi Halil Beg'e gönderdiği mektupta; "Şimdiki hükümet İslam Hilafetini, Saltanatı, meşihatı İslamiye'yi [Şeyhülislam Makamı] ve ilim medreselerini ilga etmiş, Evkaf Nezaretini [Vakıflar Bakanlığı] kafirlik maarifine ilca etmiş[çevirmiş], kadınlık mesturunu[örtünme] kaldırmış, zınayı ve içki içilmesini, kadınların yabancılarla dans yapmasını mübah kılmış, bu gibi fuhşiyata mahsus mesela dans salonu, tiyatro, sinema, bar ve umumhane gibi geniş binalar inşa etmişler, Allah ve Resulünün dini olan dinimizle istihza[alay] etmekte bulunmuşlar, onların namına olarak ahkamı İslamiyeyi tahkir ve İslamiyetin esaslarını değiştirmişler, erkani sarsmışlar, dine karşı ve bu din erbabına karşı ilan-ı harp eylemişler. Allahü Taala din ve Şeriatın intikamını almaya başlamıştır.. himmetinizden muavenet talebinde bulunuyorum, bütün aşiretlerinize bildiriniz."(14) diyordu. Milli aşireti de destek vermedi.

Şeyh Said, Varto'daki Alevi Zaza olan Hormek aşireti reisleri Halil, Veli ve Haydar Ağalara gönderdiği mektupta da şöyle yazıyordu:

"Din-i mübini Ahmedi'yi, kafir olan Mustafa Kemal'in yedi zulmünden tahlis etmek[kurtarmak] gazası niyetiyle şuşar'a hareket edildi. Bu gaza ve cihadın mezhep ve

tarikat tefrik edilmeden, 'Lailahe illallah Muhammedün Resulüllah' diyen bütün İslam muvahhidleri üzerinde farz olduğundan, büyük bir gayret ve şecaat sahibi olan Müslüman aşiretinizin de şeriat-ı garrayi Ahmediyye'ye ve bu cihad-ı ekbere itba' edeceğinize itimadım berkemaldir.

Ya eyyühel-ensar, dinimizi ve namusumuzu bu mühlidlerin[imansızların] elinden kurtaralım, size istediğiniz yerleri verelim. Bu dinsiz hükümet bizi de kendisi gibi dinsiz yapacaktır.

Bunlarla cihad farzdır."(15) Ne yazık ki Hormek aşireti de Şeyh Said'e destek vermedi, bilakis devlet güçleri ile birleşti.

Öte yandan, Dersim Mebusu ve Alevi Zaza olan Hasan Hayri Efendi, Şeyh Said'in Elaziz Cephesi Kumandanı olarak görevlendirdiği Şeyh Şerif ile dayanışma içerisine girdi. Elaziz'de Şeyh Şerif ile birlikte hazırladığı ortak bir mektup, 06 Mart 1925'te Dersim'deki tüm aşiret reislerine gönderildi.(16) Şeyh Said'in diğer mektuplarında da benzer görüşler yer almaktadır. "Kürt" isminin dahi geçmediği söz konusu mektup ve beyannameler, direnişi sahiplenmek isteyen Kürt siyasi çevrelerince ileri sürülen "Şeyh Said Kürtlük ve Kürdistan için ayaklandı" önündeki iddiaları tümüyle çürütmektedir.

(Devam edecek)

Çoyi ri her waxt vara may nêna.

Vatê vêrinu

(1) Burhan Özkök, Osmanlılar Devrinde Dersim İsyanları, Askeri Matbaa, İstanbul 1937; Doğu Bölgesindeki Geçmiş İsyanlar ve Alınan Dersler, Genelkurmay Başkanlığı Yayınları, Ankara 1946; Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Aşiretler, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1972; Reşat Hallı, Türkiye Cumhuriyetinde Ayaklanmalar (1924-1938), Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1972.

(2) H.Şelic, Zaza Gerçeği, Dicle-Fırat Yayınları, Almanya/Münih 1988, s.35-38.

(3) TBMM Kanunlar Dergisi, c.2, s.322, 241-243; ayrıca bkz. Bekir Sıtkı

Yalçın & İsmet Gönülal, Atatürk İnkılabı, Kanunlar, Kararlar, Tamimler, Bildiriler, Belgeler, Gerekçe ve Tutanaklarıyla, Kültür ve Turizm

Bakanlığı Yayınları, Ankara 1984.

(4) Paul Gentizon, Moustapha Kemal ou l'Orient en Marche, Paris 1929; Türkçesi: Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu, (Çev. Fethi Ülkü), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983, s.9, 109, 179, 255.

(5) Ali Fuat Cebesoy, Siyasi Hatıralar, Vatan Neşriyat, İstanbul 1957; Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasi Partiler, İstanbul 1952, s.606.

(6) Nurşen Mazıcı, Belgelerle Atatürk döneminde Muhalefet (1919-1926), Dilem Yayınları, İstanbul 1984, s.82.

(7) Avni Doğan, Kurtuluş, Kuruluş ve Sonrası, Dünya Yayınları, İstanbul 1964, s.165, 166.

(8) Metin Toker, Şeyh Sait ve İsyanı, Akis Yayınları, Ankara 1968, s.21.

(9) Behçet Cemal, Şeyh Sait İsyanı, Sel Yayınları, İstanbul 1955, s.24:

(10) Ahmet Süreyya Örgüven, Şeyh Sait İsyanı ve Şark İstiklal Mahkemesi, Vesikalar, Olaylar, Hatıralar, Temel Yayınları, İstanbul 2002.

(11) M.Şerif Fırat, Doğu İlleri ve Varto Tarihi, TKAE Yayını, Ankara 1981, s.180.

(12) Behçet Cemal, a.g.e., s.48.

(13) Behçet Cemal, a.g.e., s.45; Metin Toker, a.g.e., s.27.

(14) H.Şelic, a.g.e., s.36.

(15) M.Şerif Fırat, a.g.e., s.181.

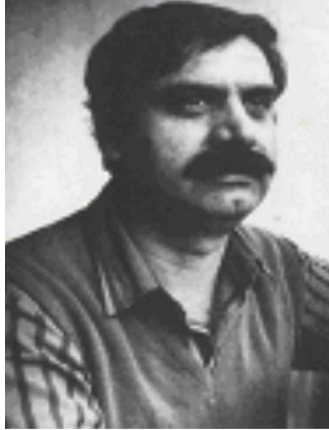
(16) M.Nuri Dersimi, Kürdistan Tarihinde Dersim, Halep 1952, s.180.

FRANQFURT TRÊ

Franqfurt!..
Franqfurt!..
Tı mız u dumané
No wertedé amnandi
Hi wu nemkiné

Franqfurt!..
Franqfurt!..
Ezbetda mıra
Dostandé mıra
Xelqdé mıra
Hezerana xeribiyé to pıstındı
Èyé kı to istasyondı mıra cıkerdi
Leteyé zerida mıbi
Ez toré sevaza neka
Bıqahriya
Nébeno
Néqahriya
Nébeno
Ez toré sevaza neka
Tı welaté mı niyé
Lavré zey welati
Mıra nezdiyé.

Ma sereyé xo rona na raya
Qeday sero geda
Belay sero bela
Ama seredé ma.
Wexto kı brayé mı welatra vızıya
Zew xortekédo
Hewtêş serebí
Na rayda çetini sero
Zu lemekéda tezékekbi
Ew nıka brayé mı
Çerxandé to miyandı
Zey mı

Ebubekir Pamukcu (Kendal)
02.04.1946 - 18.07.1991

Erdiş u zımbelino
Né lejdé mayé gırdıbí
Zu kemeréda metino.

Mı viri yeno
Awa Fırat'ı
Koyan miyanra
Bé vınderdış
Dindeyayé
Mı viri yeno
Laya Pil
Pélandé xoya
Cara névınderdé
Mı viri yeno Muzur'ı
Çımedé xodı
Tım gürayé
Mı viri yeno
Şex Said
Erdışta xoya sıpiya
Astor sero
Perayé
Mı viri yeno
Vengé Seyd Rıza'y
Zew hewri
Koyandé Dersim'ı sero
Gürayé

Hey Franqfurt!..
Ero Franqfurt!..
No wını zew lejeno kı
No hend gırano kı
Gıştıda madı bazıno
No hend qedro kı
Seredé madı mezg
Zerida madı guniyo
No wını zew lejeno kı
Ma kotıbım o mayayo
Ew qandé welatiyo!..

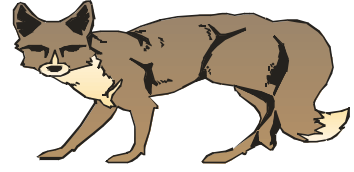
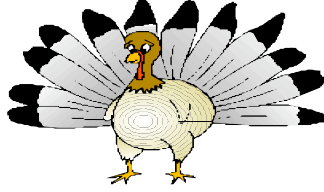
Qalê vay, sêr vaya bena.

Vatê vêrinu

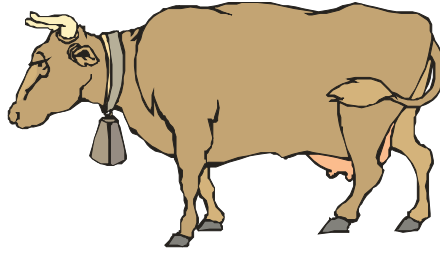
ÇABAXÇUR RA LEQMATIK

Zaza yaşar

Lü(y)ê lü(y)ê
Palengü
Dım sengu
Qınaste, palaste
Kergê xalu kuzi berda
Nıyu aste nıyu pueste
Barê xalu qınaste

Ga munga
Guelık za
Pışkıl teqa
Weşa, nıweşa
Weşa?
Nıweşa?

Êli weliy
Derzê teli
Teli veşa
Êli kışya

Êli qunz
Nun, Piyunz.!!

Dızdo, dızdo qulızdo..!!

Qelaqap, kum qalbıker, her babi, kutık dadi.!

VENGÊ SOTIŞDE ZERÎ

Qadir Wahidi Çewligi

*Vengé awe, vengé heway, vengé mehebbeti, vengé şeriw neyarti
Vengé ğerezîw merezi, vengé sehhetiw afiyetiw seadeti
Vengé aqılıw qewetiw qüdretiw kesbiyeti
Vengé ahmeqiw ecziw feqri
Vengé pakitiw jêhatiw weşikti
Vengé népakîw néwe şiktiw pisiti
Vengé ğiretiw ‘ezmiw qehremantiw palewanti
Vengé béğiretiw bé‘ezmiw tersekti
Vengé cesaretiw şeca’etiw heybetu şewketi
Vengé qerefoktiw terestiw zelilti
Vengé çıyan
Boya çıyan
Rengé çıyan
‘Elameté çıyan
Delélé çıyan
İspaté çıyanu
Heqiqeté çıyan esté.*

PÛLÛMÛR

*Peydé Quzican’ide
Diyardé gazékda berzede
Şewe bi
Şılı bi
Şılapi bi
Peydé Quzican’ide
Kışta nehélékda awékda zelalede
Roşné nuraniyé aşme dabra awe
Boya axda wesari perabi ra hewa
Xüşiya vengdé awebi
‘Ezmanandé berzanré du’ay kerdé
Entya silsila Munzuriwa
Otécé Erzingano ‘aziz
Natécé Dérsimo rengino
Dı bindé sítarida ‘ezmanékdé xorîw k’elide*

PAYİZ U AZİZ DARAHÊNİ

*É eşqitek jo payizu wesaré cé
Paşembew cüm’a é cé
Şewew roca cé
Evasitu evaxiré aşm da cé esto
Oyke heskerdıšo
U Darahéniya cirana Muradi
Welaté do endeha azizog
Azizé fendé M. Muhammedé Murado
Cira vecyayé
Zeg ‘aburdé payizi de kewnéri qaqıbnené
Zeg varita nisani
Zeg güle wesari
‘Eyni bı o tewra aziz Darahéni*

HOMA WO QADİR U RAHMAN

Qadir Wahidi Çewligi

Tuték

*Xırbékda Armeniyande
Bindé şılapedé varitékda rahmanide
Gayé xwü çayirdé nisanide çerénayé*

Kıştda rezékde

*Mektebékda dewékde
Qarşidé turbada Hafız Mıstan'de
Miyandé Zıkteyıcan, Siwan, Az u Peğide
Kitabékdé hetyakanékdé şirinan wendé*

Wesarıb´

*Vewrew varitew awu lilibi
Çoligu Dérsimu Xarpéto zérin bı
Dınyayékda paka ´ezizebi
Perdé coride asiman cérdeyke Zazaé şéru pııngi bı.*

Daréкта beyére bı

*Vayékta awékta nazenine
Axe, ´ezmanu dınyayék da weşe
Roci bı zıxandé xwüé zerdan dé weşıkan Darahéni boyax kerdıb.*

Şêx Said-i Pali

ÇIME MA

Pelga/tağa Zazau'de ke nuste Çime'i kotira çime mı veri desinde amine ra xo, kotine na pelge xevera xerê wende. Zafi bine saa. çime mı bereqai.

Reyina, anciya jü pesoroke/perrlude milete Zazai vejıyo. Çı rındeke ke oli anciya rie ma rê huyiya. Mı ke na pelge wende, desinde ombaz Ebubekir amera mı viri. O dolmede ki, Ayre ke kotira mı destı anciya nia saa bine viu.

Xele wahto hete vetena pesorek u kitabu ra rostberdê milete Zazai beveng mendi. Ez ki xeyle wahto nenusnenu. Tabi ke xele seveve xo este.

Mesela mabene roştberdune Zazau têver/zuminver estene. Qeytan bilaseve era zumini kotene dewa milete Zazai re geveşeni ard / ana. Vist sere ra raveri ma roştberdune Zazau mabene xo de kamiya milete ma seru misewrekerdi. Name kamiye, xeyle ma qefelinaı me. Zafi albaji mabene xode qerar gureti ke ma rostberde hometa Zazai mabene xo de xora eve name cai silasname yani, "Kırmanc, Dımılı, Zaza, Ma". Hama verva dugelune teveri jü/yev name ma esto na name Zazao, name zone ma ki Zazakio. O dolmera nat ez nustune xo de name Zaza/Zazaki nusnenune mıra gore rastena xo ki nawa.

Kamij welat de beno bibe. Kamij zıwan qeseikene qeseibikere. Kamij kamiyera bene bibe. Rostberdi, entelektueli. isonune binu ra cae, hete fikir ra, hete qeseikerdene u gosdaenera, hete xo u sare verva xo silasnaena ra, meselune welat u miletide niadane de zewna re. Kemiya roştberdune zazau ki tikadera. jü olveji ke qese vake; olveze duste dei desinde beno ra sur o çırr. Çütiri ke qeseikerdene zoneme gereke gosdaene ki bizonime. herkes mane xo de serbesto. Qewulbikeme mekeme.

Çı esto ke herkes biyo roştberd, entelektuel. Ez nevanune ke ez rostberdune. milete Zazai, wendoxe ma qerardane kam rostberdo, kam niyo. Khurmancu de, Tırkude jü ornek esto. kami ke jü maqale nusneno beno nustox. kamike jü lawike vake beno vengwes. kami ke ju kitav vet beno entelektuel u zewna.

Çıxa reheto mileti ser vejıyaene. Iye ke biye vengwes. senatkari ki kotera peru dime. pereı u kariyer ke kotira yeno u heti seri demdine. Ma Zazai nae bivinime ke şındore milete zazai beliyo. rostberd, senatkar, vengwese milete zazai silasname.

Ez na kesure phoştdareni kenune. Ez ke şerwan Barihasi gosnêdine xora jü kemiye vinenune. Ez ke nustune Koyo Berz'i nêwanine xo je bêpiren vinenune.

Kesi nezaneno ez u olveze je mi çıxa tengedere. Zone Zazaki hergu roze u roze beno vindi. Şae gınena zera maro. zaf xo sere xo qefelneme. Nıka ax u wax kenune ke Domane mi je mi, honde mi Zazaki qeseinêkene.

Domani ke amei riye dima domora kamiya mi honde qolind nêbiye.

Ez hode nevine ke zone ma honde tengede maneno. eke aminera xo ki tene herei mendune. destkerd pıra

Domanune xorê Zazaki salxda. axire tene zanenê. Hama bes niyo. Ewro domane ma ke Zazaki rınd qeseinêkene xeleta gırse ma u pi'udera. dime raki welate xerivude ra. kulturê alamanu kulture çe/ke ma sero gıra yeno.

Anciya ki ez ke xo dima ra niadanune benune sa. Ma xeyle kar u bar ardora ropti veri. Na kar u barde emege jê Bıra Ebubekir, Zılfi, Koyo berz, Wuşen Çaylayan, Asmen, Faruk, u zewna albazu zafo.

Xeyle albazu ki torje dabe lınga xoro. raa serbestiya milete Zazai waste ke tomer kerê. Haq u Thala ra sıkır ke besenêkerdi. Gıra gıra bo ki evro anciya dewa milete Zazai ave sona.

Karo de zaf muhimi ki uwo ke pence miletê Zazai harde xo sereo. thomora ma uza ra. amaena ma. xeleşiyaena zonu u kamiya ma zagone ma erde Zazau sero o. Giranena xo gereke isonune mae welati serodime. Ez ke pine welat isonune ma tiz kenune ke zona ma domanune xo salixde. qimete zoni cıre qeseikenune. Waxh waxh, çı hef ke maa mına kokıme, visturia mina kokıme mıde tırki qeseikena.

Ez heredine cıra vanune: Maa mına delale ez tıra dıha rınd tırki zonenune. To besenêkena tırki qeseibikere ça honde dez dana xo. Zone mao kuleliki re sebiyo?

Milete mare siyaset/politika zaf lazima zaf muhima çıke Desım'de bo, Pıran'de bo, Çermug de bıbo, Soyrege de bıbo u zewna caune welati de bıbo, heto jıra Khurmanci heto bıni ra chepciye tırku. (politikaciye hurdemena hetu ki Zazaê) gureto miletê mara nat u bota oncene. 25 serriyo ke milete ma mabene na hurdemena hetura zaf hesireni onte. Hona ki oncene. Ha "Dersim Kürtleri". Ha "Varto-Hınıs Alevileri Türkleri". Çar hetura gureto ra milete Zazai ro.

Coka ma gereke verva na vergunê zugırçü gereke milete Zazai wair bıvejime, bıseveknime biarmera xo seri. U dolme de, roptberdena ma belibena, welatıra çıxa haskenime beli bena.

Mı Cemate Desımı yê Berlin ra azaena xo peiser onte. seveve xoyo muhim.

1. Honde felkerdena mara dima na cemaat fayda ho zaf milete Zazai re nêbena. na cemat teyna se veta cem giredene re, seve virastene re ronêna. Ma sekerd senêkerd nêwesune Desımı famnêkerd ke gimete na cemaati milete zazai sero çıga muhimo. Ma sekerdi, senêkerdi besenêkerd ke na cemaat cemaate miletê pêro Zazau bıkeme. Olvezu zere xo zaf ten guret. kotira zumini lınge estera zumini ver. kar u gure mileti caverda. seveta ju cak(koltuk) zarar da zumini. mı ki qerar da ke cao nianede kare mı çino. jü qomo ke direk milete Zazai re xizmete nêkeno tede, cıre nêgureenune. Na olveze ke caatdere xecelayena xo tede ane. Ez inu ra dıha zaf Desımıji, dıha jede Desım ra haskenune.

2. Zafi olvoji 30 serra alamanya derê. hama hona nêweşıya

tirku xosera nêesta. mesela ke ame Milete Zazai ser bene "Enternasyonal". Phostdarune qomune Khurru ane cemaat re kene eza. cemaat ki jê xêxena xo kene "enternasyonal". Dina de qeytan kes enternasyonalist niyo. nê Lenin- Mark ne ki Hz. Mihemed- Hz. Ibrahim. Her isonu ju maa xo jü piê xo esto. seveta jü mileti ya ki jü taxe(coğrafya) gureeno. Esle mane enternasyonalizm xo, kamiya xo inkarkerdena. dina alem zoneno ke welate Zazau de zewna mileti jê türk, khurmanc/kırd hermeni este, hama na erd erde/harde Zazauno. Almanya de zafi miletura isoni este, hama naza Harde almanuno. Türk kou ra amei anadolie hesir gureta, miletê anadolie heşir gureti. Name kerdo "Türkiye" mıra gore anadolie de erde/harde(welate)milete Zazai esto. u erd sero weşiyaene haqa mawa.

Mı şindore xo kerdo beli, ez Zazao (mabene xode, lee milete xode xora vanune Kırmanc) zaf politika nêkenune, eke kerde ki seveta milete Zazai kenune. xeleşiyaena zon u kulture milete Zazai çike destevera mı yeo kenune. Qeytan jü mileti re dismeneni nêkunene. Qeytan jü mileti ki milete mı zazai re dismeneni mekeru.

Hasteni u Zerewesiyaena ma her dolmede esta. haqa kesi çina ke na zereweşiyaena ma xıravinkere. Zerewesiyaena mara zerr bijere mare, milete Zazai re dismeneni bıkeru. Destur nae nêdame.

Usxan Cemal

*Aşık kêlîbya, def dırya
Vatê vêrinun*

Dil ile kültür arasında diyalektik bir ilişki vardır. ‘Dil kültür oluşturmuştur, yada kültür dili oluşturmuştur’ noktasında her ikisi de doğrudur. Ancak burada karşılıklı etkileşim olduğunu unutmamak gerekir. Birlikte yaşama bilincini oluşturması bakımından kültüre öncelik verilebilir. İnsanlar topluluk içinde yaşamaya başladıklarında, kısaca ‘uzlaşımlar’ diyebileceğimiz ortak kurallar, ilkeler, inançlar, görüşler, ortak kullanılacak kamusal alanlar gibi özellikler oluşturmuşlardır. Genel olarak, ‘uzlaşımlar’ diye tanımladığımız bu bileşenler içinde en önemli olanı dildir. Dil oluştuktan sonra, kültür hep onun egemenliğinde olmuştur. Dil ve kültür, hem birbirini bütünler hem de, karşılıklı etkileşim içinde birbirlerini dönüştürürler. Bir diğer deyişle, bir ötekine gönderme yapılmadan açıklanamaz. Bu özellikleri nedeniyle, dil, süreç içerisinde, insanları halk, giderek ulus bilincinde toplumsallaştırmıştır.

Bu bağlamda bakınca, dil, bütünleştirici özelliğiyle öne çıkar. Toplumsal birlikteliği bir bina gibi düşünürsek, dil, bu birlikteliğin bileşenlerini bir arada tutan harçtır. Harç, ne denli nitelikli ve sağlam, birlikte yaşama kültürü o denli sağlam olacaktır.

Zaza halkı, bu gerçeği bilince çıkararak, geleceğini, ‘beka’sını güvene almak zorundadır. Bir halk olduğunun ayırdına yeni yeni varan Zazalar, zaman içinde, küçük farklılıklar temelinde yabancılaşmak, giderek yok olmak istemiyorlarsa, kendilerini korumaya almalıdırlar Bu halkı, demokratik bakış çerçevesinde, yöresel farklılıklara saygı temelinde, bir ana kimlik içinde bütünleştirmek, yurtseverliği bir yana bırakalım, bir insanlık görevidir. Herkes, bu konuda, bugün, dün yaptığından daha fazlasını yaparsa, dünya daha güzel olacaktır.

On sekizinci yüzyıl İngiliz yazarlarından Jonathan Swift öyle diyor:

“Kim, daha önce, yalnızca bir ot yaprağının, bir mısır koçanının yetiştiği yerde iki ot yaprağı, iki mısır koçanı yetiştirirse, insanlığa, gelmiş geçmiş tüm politikacıların yaptıklarından daha fazla hizmet etmiş olacaktır..”

Vazd pising hetu meraka.

Vatê vêrinun

Yoy

Yoy wulat ma mara guret
Ma kerd bêwîlat
Yoy mal(i) ma mara guret
Ma kerd bêmal
Yoy bun ma mara guret
Ma kerd bêbun
Yoy waştîyê ma mara guret
Ma kerd bêwaştê
Yoy awkê ma mara guret
Ma teşun verdê
Yoy Nunê ma mara guret
Ma vêşun verdê
Yoy bile-sew zazay ma kişt
Ma kerd tay.....

Êyru zi tay gêreni zuan ma u ma zazau ina dina ra wedari..

Nüştueğ: Zaza yaşar

Ma Şêx Said u Şehidu serrê 1925 xu vira nêkerd u nêkeni.

XO BISINASNI

KOYO BERZ

Way u birayê delali, şarê ma yo qedir u qimet, şima zanê her vaş dı kokdê xo sero rüweno, kokdê xo sero zil dano u kiho beno. Darda gozêra gozi benê, henari nêbenê. Sayêri say tepşena, xewxi nêtepşena. İnsan zi wıniyo. Lacê Hüseyni nêşeno hım lacê Hüseyni u hım zi ê Ahmedî bo. Lacê Hüseyni, lacê Hüseyniyo, lacê Ahmedî zi ê Ahme-diyo. Ma Zazay zi wıniyê. Zazayo Kürd yan zi Zazayo Tırk nêbeno u çıniyo. Zaza Zazayo, Kürd Kürdo, Tırk Tırko. Tabi insan şeno xo bê şardê xo çına bıvino, çına bıhesıbnı. O zi grêdayey şitê eyo. Kes şitê xo heram kero, kes xo heme çi hesabıno. Labırê demo kı na juwerı bıkerı, vanê şareyda xora, namedê şareyda xora fek vırado u o şaro kı xo cı sero vıno bı namedê ê şariya xo name kero. (o wext zi ma kesandê wınasınan rê wanê heramzade. Keso kı eslê xo, kok u asnasê xo inkar keno, o heramzadeyo). Tay Zazay ma estê hım vanê ma Zazayê u hım zi vanê ma Kürdê yan zi Tırkê. İşte wıni nêbeno. O keso kı vano hım ez Zazaya u hım zi ez Kürda xo xapeyneno. Kes seni dışar beno. Ya xo rê Kürd yan zi Tırk vacı, yan zi ninan ra fek vıradı u bı namedê şareyda xoya xo name kerê. Eger tı Zazayê, Zazayê. Ez nêzana, ma Zaza hım Zaza, hım Tırk u hım zi Kürd

beno?. Zebeşi şena hım zebeşi, hım beşila u hım zi Encur bo. Beşila beşilaya, encur encuro u zebeşi zi zebeşa. Ey ra xo bı dı namana name mekerê. Ya xo Zaza bıvinê, yan zi demo kı şima xo çına, şarna vınenê namey Zazay zi pa benê u meberê ê şardê bini rê poçıkı mekerê. Namey Zazay meberê namedê şarnaya medıskınê u ey serro mehesıbnê. Zazayo Kürd, yan zi Zazayo Tırk çıniyo, çıniyo, çıniyo. Zaza esto, o zi Zazayo xalıso, pako u xosero. Zaza xılt, kılxe, xılxe, melxüte, moloz, eşure, efara, zıwanı u gılgıl niyo bırişıyo u ê çiyandê binan miyan ra villa bo. Wendewanê delali, bewni rê qereçi heme cadê dınyay ra villa biyê u hima hıma heme welatan dı estê u tey ca biyê. Labırê tı kamcındê cı ra pers kenê, vanê yan zi vano ez qereçiya. Hewna, hewna heme welatan dı Kültür u edetanê xo ramenê. Demo kı tı İngılızi ra pers kenê vano ez İngılıza, nêvano ez İngılızo Almanı. Demo kı kes Almanı ra pers keno, o zi vano ez Almanı, nêvano ez Almanı İngılız, Fıransız yan zi çınaya. Semedê çıçi taydê ma vanê ez Zazayo Kürda, taydê ma vanê ez Zazayo Tırka u taytaydê ma zi xo qe niyê nêvınenê u heme çi erzenê xo goşan pey u qe uzara, ê çıra nêbenê u xo cıra durı finenê.

*Xo bısnasne xort u keyney Zazayan
Meşırê mebê peyey ê şarandê binan
Bêrê xo mekerê poça Tırk u Kürdan
Semedê şareyda xo xo berzê meydan*

*Hadê de bê xo bısnasni şarê Zazayan
Raya kalıkandê xo bıramı zê camêrdan
Xo u welatê xoya menı namey neyaran
Wa herı bı dı nênalê estey şehidan*

*Şerefo şareyda xo rê wahêr vıcyayeni
Çıniyo qedir u qimetê xo çına vınyayeni
Weşo zıwanê kesi tum pa qısey kerdenı
Nêgêno welatê, heruna welatê kesi bızanı*

Wendoxê delali, ferqê insan u heywanan noyo. İnsan, o yo kı fıkrêno, xo sınasneno, kokdê xo rê, zıwan u kültürdê xo rê, edet u toreyandê xo rê, benlıxeyda xo rê, şexsiyetê xo rê, şan u şerefê xo rê, war u welatê xo rê u şareyda xo rê wahêr vıcyayeni. Heywan na juwerı nêşeno bıkerı. Dınya dı zahf çıyo bırumet, bışan u şeref esto. İnan ra jew zi şareyda xo rê wahêr vıjyayena. İnsan çend zengin beno wa bıbo, demo kı şareya cı belli nêbo, hendê mısqalê rumet u şerefê ey çıniyo. İnsano bêşar, bêwar u bêwelat zey darda bêkok u bêriçeyo. Demo kı vayêdo şenık zi pıro do, do hima dındo erd u ay erdo derg kero. Keso kı bêşar, bêwar u bêwelato, o tum ocax koro. Kes do kı hezar serrı bêşan u bêşerey, bêrumet u bêqımet emır bıkerı, wa emıro bışan, bışeref, bırumet u bıqımet bo, wa qe serrê, mengê, heftayê, rocê yan zi helê bo. Çiyê zey war u welat u zey şareyda kesi weş çıniyo. Keso bêşar, bêwar u bêwelat zey teyrdê perzaney cı şıkyayey yan zi cıbiyayeyo u o nêşeno bıperı. Demo kı şareya kesi, war u welatê kesi belli nêbo yan zi çınê bo, kes nêşeno ê şarandê binan miyan dı cay xo bıgıro u inan miyan dı ca bo, wahêr qısi u şexsiyeti bo. Kes qımet nêdano insanandê wınasınan u inan xo miyan dı ca nêkeno, nêheweyneno u heqê qısekerdenı nêdano cı. Semedı kı, o do bı çı rıya, kamcin şareya xo temsil kero?. Qıseyêda verênan esta, vato "Keso kı xo rê u şardê xo rê

nêbeno, o şarandê binan rê qet nêbeno". Verı, verê heme çi kes do bı xo, xo bısnasno, qedir u qimet bıdo xo kı, şarna zi bıdo kesi.

Kameya kesi, name u sısnasnamey kesiyo. Wextı kı namey kesi, namey jewi çınê bo, kes do seni, bı çı hesaba u bı çıçıya, çı şekla veng a ê bênami kero u veyndo cı?. Kameya kesi zi nameyo, sısnasnameyo. Wextı kı kameya to belli nêbo, şaro bı do bı çı namiya veyndo to u bı kamcin namiya to bısnasno u xo miyan dı ca bıdo to u to ca kero?. Kameya xo, xo dest vıstını kesi destı ra. Kes bı zora nêşeno kameya kesi kesi dest ra bıgıro. Kes demo kı bıwazo kameya xo xo dest fıno, yan zi xo dest ra nêveco, vanê kes semedê cı xover bıdo. Kes demo kı nêwazo xo çına bıvino, çına bıhesıbnı, yan zi şarnay sero xo hesab nêkerı u sısnasnamedê xo serro vındero u xo bı eya, bı ê sısnasnamedê xo ya name kero, jew nê, jewna do qebul bıkerı. Ê heme çi nameyêdê cı esto. Namey dewan, sukan, şaran, erd u azmını, dar u beri, bı u bırikan, tar u turı, cın u cınawırı, teyr u turı, ko u keran u herwına. Ê şarandê dınyay hemını nameyêdê cı esto. Mesela Erebi, İngılız, Alman, Emeriqa, Rus, Tırk, Kürd, Fıransız, İtalyan u herwına. Demo kı kes bı xo, xo werdı, hiç yan zi çına bıvino. Xo şar nêhesıbnı. Kameyda xo rê, şareyda xo rê, kül-

tîr u zıwandê xo rê, edet u toreyandê xo rê, şan u şeref-dê xo rê, war u welatê xo rê, erd u bostanandê xo rê, namus u ardê xo rê wahêr nêviciyo, şaro bin do bî çî hesaba nê çî-yandê to rê wahêr bîviciyo u bî çî hesaba to bîsınasno u qebl bîkero?. Tî bî xo bî xo serey xo nêwîrinê, jewnaya to rê nêwîrineno. Demo kî jewnaya bîwîrîno, do nenguyanê xo tey war kero, ey dirbetn kero u goni dî verdo. Demo kî tî bî çîmandê xo ya verniya xo nêvinê u raya xo raşt nêkerê, tî bî çîmandê jewnaya nêşenê verniya xo bîvinê u raya xo raşt kerê. Cîştoxê estorda şari, estorda jewnaya tim u tim warwayo. Merdîmo kî xo jewnaya sero name keno, vanê o tim koley o merdîmo kî ey xo cî sero name kerdo ey bo u

heqê ê namedê ey, bî çî hesaba beno wa bîbo, vanê bîdo. Semedo kî o ey rê hemleyo, hallo. Kesê kî xo Tîrkan yan zi Kürdan sero name kenê, ê çîçî vacê vanê ê ey bêherf biyarê ca u bîkerê. Demo kî na juwerî nêkerê u emranê inan, waştanê inan niyarê ca, ê do nêvacê la oxil, la nêza çîçî, tî kamê u xo çîçî hesabnenê zey ma nêkenê u emranê ma niyanê ca. Nêzana ma wîna wîna kenê to u cî rê nengi bîçînê. Do nêvacê la qebrax tî yê namey ma kar anê, xo ma sero hesabnenê, vanê tî bî ê ma ya bîkerê, zey ma bê u zey ma vacê. Demo kî tî xo şarnay sero bihesîbnê, o yeno o mane kî, tî qe çiyê niyê. Ey ra kes to nêgêno hesab.

Rey na cinu destase aşmê kununî dî bîz qesnên.

Vatê vêrinu

Şêx Said-i Pali

Mêrik

Tixtor Zaza

Mêrik derzê xu nuno paşt ser, ho şino gumê, ho hesab devır xu wo pêş xu keno, ez sêni zımustun viyarnenu, waxtı g´ ginen ra, zuar ginen cı yo tiz erzeno.

Vuno: Kununa vêrin şî, yonê erzeno

Vuno: Kununa peyini zi şî, yonê erzeno

Vuno: Siwatı zi şî yonê erzeno

Vuno: devır ma ya veceno ya niveceno

Vuno: ma koti edar, ma koti edarse ma xelisêni

Vuno: işallah hin pêş ma xelisên

O waxt derzê xu nuno ru, xu wa pê uwnêno lacek ho payvındertı.

Vuno: tüt mı.! Tı kêy ra hê mı dım?

Wız vuno: Apo kununa vêrin ra..!

Dızd xiyaru,

Husên Guerizic

Lacek şino dızdê xiyaru, xiyaru duno ari torê xu keno pır.

Şino kıştê dewı d´ yo vırısni d´ nışeno ru, xiyaru qalın, qalın tualê keno, tualu yını vırken mırdê xu weno, ay zerru u tualu mizê xu verdêno cı uw kueno ra.

Hêt yeri-ya hişar xu benu, hunce biyo veşun, vuno miz biya in tuali ri, nêbiya iniri tuali, biya, nêbiya hêw uwnêno pyor werd..

Lac o dadi,

Husên Guerizic

Yo waxtı dı yo lacek şıyo ğêribi xebat, uca d´ muso reqa.

Waxto g şıyo wulat yo reqa êrna tê berda kêye, werda, aya zêdune menda kerda duelav.

Dadi yı şıya bêt duelav kerda a uwna wa vato ki dê awka, şımıta biya sarweş.

Waxt ardun vıyetiş omo, ardun xu kena pêrcun(pırocun) zerrê kêye ra gerena ardun xu vıyecêna lac yê kuen zerrı

Vuno: Dayê, dayê in çınaw? tı ha se kena?

Bown têşt huni uca..

Ya zi vuna: Laci mı dadiye tüe-r´ her ca têşt..

Pıxêriya çot, çırê dûn raşt nêuncena.

Vatê vêrinu

Bira Zaza Yashar,

{Cera nuse yeno, mi mori heta 3 (hire) *Avesta (Zazakiya)* veceti, mor ‘◇at, ◇ar va ◇ahar’ het ‘◇ime’ a veciho.

No mor (numero) ◇at zaf ver yeno; ho (o) estore ◇atware ◇atware rumeno. Hi ◇atwaru yene, no vaceno ◇ahar ◇ahar (◇ar ◇ar) yene. Va (Yada) ◇at bere (be) ◇at biya. Ni numuney x◆nuhe (vese, bese).

Ni more Avesta ra (at, a) viciyahi, Hi sima fra yene. No vaeta hada ‘◆’ hada dax◆ene altaration avesta esto, ti e◆kene internata vinene pas ca bere bune directori ‘Fonti’ vi-kere, ho taw (zaman) hi rash gurene, no hada word ia nusiya, yeidi (eke, ege) word taine daxshi ni voiseno, ti gehe dax◆i rashi ci kere; ho gehe dax◆i (ishatu) voiso, ni ‘roman new times’, aniya dax◆i ni ◆=◆ ni voisene, ◆= dax◆i=’Avesta Transliteration’, ti eskene interneta oncene biyane (biyare) tey komputa hu. Ti aishene ◆=sh; ◇=ch, ho auui ahano.}

Mor (Nu-mori)

Mori Avesta hama Zazakihe; mertem aisheno vaceno va vaco haru (vispai) Zazakihe. Sima her mori at (ra) vinene hathra Zazaki vinina; avahyara (auuara) zanay (isan) hu vire us ci nishno, mammo (senco); mori manahe yatha vaci hi xahe hizu mamenghene (menghene). Mi hue vispa mori Avesta at (ra) viciiti; pera virashti; hi gohe mana gohe (anu) guraisi pera (apera) kerti (kerdi). Ham gurai◆e ci ham mana ci yene us Zazakiha; mertem ai◆eno vaco: ‘ha (a) Avesta ha (a) Zazakiha’.

Adaira (Cera) sima vinene seini hi kai kene seni hi (i) gure hu virazene.

A) mori hanar (ve) vurrenta (vranta)

Asta (ve vranta)

Mori uiti fra yene:

1 aêu (oyu, yo, ◆u)	aêuua
2 du/vi/bi	duua/ bi-/vi-
3 thri/hri/hr/thr	thri/hri
4 catr/cat/◇atr/◇at	catware/◇atware
5 panc/puj/pan	panca
6 x◆uua◆	x◆uua◆
7 hapt	hapta
8 a◆t/a◆t (hast)	a◆ta
9 nau/nav (Hp nava)	nauua
10 das	dasa
11 aêuadadas/aêuundas	aêuadadas/aêuucœtdasa
12 duuadas	duuadasa
13 thridas/hridas	thridasa
14 catrudadas	catrudadasa
15 paœcadadas	pancadadasa
16 x◆uua◆das	x◆uua◆dadasa
17 haptadas	haptadasa
18 a◆tadas	a◆tadasa
19 nauuadas	nauuadasa
20 vis (hada t visaiti)	visaiti
30 thrisata/thrisas/hrisas	thrisata/thrisas
40 catwaresa/catwareseta	catwaresata
50 pancasa/pancasat	pancasata
60 x◆uua◆asti	x◆uua◆astasi
70 haptaiti	haptaiti
80 a◆taiti	a◆taiti
90 nauuaiti	nauuaiti
100 se/sa	satℓm
200 duiiê sa (du sa/du sat)	duuiê satℓm
1000 hazaℓr (hana/hazun)	hazaℓrℓm
10000 baêuuar	baêuuar (visiy hazangra, bauuar hazan (hazun))

* vishhaptata esto yatha mor ni viniyo, a at yatha mor aii manano (27, vish-haptata, asmangha 27 ayare, paoiriha), hae vish viniyo, no vaceno vist (vis) paoiri pas ca aniya mor yeno.

B) Mori hada vranta, hn hada m ,n, t, iiô vacine.

Frataya (Ver-teme, Yatha veoirataiia, ni ze (yatha) sifati gurene).

1 fratṢmô (hada t), paoiriiô, (hanar t)	asta: fratṢ, paoiri (veoiri)
2 bitiiô, diti (dbiti, dbitana)	bi-t (viti, diti, dbit)
3 thritiiô	thrit/hri (hada t)
4 tuiiriô, catuiriô	catuir-iiô (hada iiô)
5 puxdhô	puxdh hada dh)
6 x•tuuô	x•tu (hada t)
7 haptathô	haptath (hada t)
8 a•tṢmô	a•tṢ-m (hada m)
9 nâumô	naû-m (hada m)
10 dasṢma/dasatha	dasṢm (hada m)
11 aêuuṢdasô	aêuuadas-ô (dasu va deso)
12 duuadasô	duuadas-ô
13 thridasô/hridasô	thridas-ô
14 cartrudasô	cathrudas-ô
15 paṢcadasô	paṢcadas-a (hada a)
16 x•uua•dasô	x•ua•das-a
17 haptadasa	hapta das-a
18 a•tadasa	ashtadas-a
19 nauuadasa	nauuada-a
nauuadasṢm (3), nauua-das-Ṣm va sifat mori	
vis•stṢma (20), vis-•s-tṢma	
thrisa ca (30, hirisa ca)	

Mor 4, asta, ◇at-, ◇a-

Mor 4 Avesta (Zazakiya) ni veciyo; no auua yeno tey Cime. Mor asta=◇at (4) haket cibiia (cia) visiyaho, yatha 'tuir va axtair va axtiir' fra yeno. Imo (I-no va No) xshnu (bes, ves) fra (vera) yeno. Mori (numori) ma zana (mertemi) reuu arez kene, zana (isan) hathra how vineno ya Avesta Zazakiha; avahyara mori verinai (paoiriai) verenaiyahi: hi huanem how tey rasman (rishti) mohene (daxshene); kaye hu arez kene. Aniya husisiyeta ci esta, ya hathra hoiya wunina (wanina), no vaceno ha (Avesta) hata dasina at (ra) yena hoyim (ape <--... ← paoire (veoir)).

Numune, ◇atrudas (14) 2 4x10, hatra hoyi at (4 (a)+10) , a gaidena (besana). Aeuua (Teina) eu (ju) numune esta, vishhaptata (27), no hoyiina at a dasina wunino, aniya numune gaidinene (sarenine), hada 'a', 'ca' va 'rut, hanar 'tawa, i'. Sima vinene vi (di) mana hathra este 1) 4 teme (kere) 10 2) 14.

◇at-astaho va ◇a-; no (imo) vrenta, -r-, va -t-r- ayasano, aniya vurenta (vranta) yene ci. Ida •ima vinene haru vurenta ci Zazakihe.

Vace k×hma nisiyahi: n=nam; hn hetnam va sifat; z=zaferi; nr=nairi; n×=nairika; Y.=Yasna, Yt.Ya•t; Vd. Vendidad; •: va hae 'e' manane va 'ae' yatha 'a' viniyah

1 4 (mor) + name

Asta: ◇at/cat, va ◇a-; 45 ida hada ca gaidenino (besenino), veoiri panc+ ca+ 40; panca ca desi (10), no vaceno des panc, ca panci keno hathra desi (10) no vaceno panc a desi a at hoyu at wunino (... <). 45 maidhii* izaramaiiehe (usairemeiie), name roshuno.

pañcâca cathwaresatemca maidhyôî-zaremayehe ashahe vahishtahe dathushô,

ým cathru-gaoshem Vd.1.17

4 hada nam go•i (gao•, go•), ◇at (4) go•i.

◇atru•-an•m (yaonam), hae diti, hirit, z hae me ere•.

cathrushanâm Vd.2.25

Mor hae ◇atwaresatṢm (40), ◇owresatṢm

cathwaresatem aiwi-gâmanâm duuaêibya haca nerebiia duua nara Vd.2.41

1 hae 40 aiwi-gama (hae n) 2 gama (n zaman) 3 zimestan visiy ◇etin (xraozhd) 3 aniya mana zimu gumane.

◇atuware-paiti•ana (ana n×nga, 1 pait i•ana 2 paiti• tana), bi (d×) -paiti• tana (di n×ngana, pait-hi• tana).

aêsha bipaitishtâna yâ kaine

aêsha cathware- paitishtâna yâ gadhwa.] Vd.15.19

bi (2) paiti•tana ya (n×) keina (kena); ◇atware (4) paithu•tana 𐎡a (n×) gadhwa (hef•uha).
cathware-paitishtânem Yt.5.131
çatru-•-um, hae •-u, hae hirit.
ýat vâ cathrushum Vd.16.2

◇atrwarô •ewna, hada n, mor+name: (x•ewna (•ewna), ar•ana, zaçr•).
vîspem â ahmât ýat hê *cathwârô xshafna* sacãnte, Vd.16.8
cathwârô arshâna Vd.18.31
cathware-zañgrô Vd.18.38

◇atware satem (4 100) ayare (n=nam), 4 zangaran•m (zenga ning×, n z me ere•):
cathware-satem ayare-baranãm Y.65.4
cathware-zañgranãm Y.9.18

◇atur• z×zatan•m:
cature-zîzanatãm Yt.5.129

◇atwar• er•zuu• (engux•tuu•)
cathwârô erezvô Vd.6.43

Cathru-ýuxtem arejô:
cathru-ýuxtem arejô. Vd.7.41

Z•mo (Z×me, zimastun, zimustun):
cathrush, .. cathrush zemô .. Vd.7.75

Tanu p•r•t•n•m (z, me ere•), ◇atwar• paiti•taii•• (z, n): N z, me ere•, 40 va 400 tanu peretan•m 4 paitihi•t•naiia.
vîsaiti dahmanãm *cathwaresatem tanu-perethanãm*. dâtare Vd.12.14
cathware-paitishtânayâ Y.19.8

Hiri afsman (mamanatara, n), ◇atru pi•trem (hae pi•)
thri-afsmem *cathru-pishtrem* Y.19.16

4 ratu, nam:
cathru-ratush Y.19.18

cathru-mâhîm Vd.5.45

400 (◇atwarô se-) + up•zana-n•m (z), citi, srao•*-caranaya:
cathwârô sata upâzananãm upâzôit aspahe ashtraya
cathwârô sata sraoshô-caranaya Vd.6.21

40 (◇atwaresa-t•m va 400 (◇atware-sat•m):
... *cathwaresatem âtre-saokanãm*.... ... Vd. 8.94

40 ayar•, ana mana viniyo, ◇atwaresa-at•m va 400 ayar•, ◇atware (4) -sat•m (100).
cathware-satem ayare-baranãm Y.65.4

2 mor nam sifat (hetnam)

Cathwârô vashtâra spaêta:
cathru-cashmem spaêtem Vd.8.16

Auruuant• (mana estoru) auru• (tas ca gaona, reng), mor+ n+hn (sifat).
ýenghe *cathwârô vashtâra spaêta* Yt.5.13

ýazamaide ýim *cathwârô aurvañtô aurusha* Y..57.27

3 aniya hae, nam + vidhwana sifat) manane va nam hueta 4 vidhwana kaof• (kaovo):
cathwârô vidhwana kaofô Yt.19.3

4 mor sifat

Mori yatha (ze) hetname (sifate), ◇atru-das-ô:

dasemô ýat ahmi *spânô*
aêvañdasô *spananguhâ*
dvadasô *ahurô*
thridasô *sevishtô*
cathrudasô imat *vîdvaêshtvô*

pañcadasa *avanemna*
xshvash-dasa *hâta-marenish*
haptadasa *vîspa-hishas*
ashtadasa *baêshazya*
navadasa *ýat ahmi dâtô*
vîsâstemô ahmi *ýat ahmi mazdâ* nâma. Yt.1.8

Caturii ✱, ◇ataurii ✱, ma mana sifat:
kase-thwâm *tûiryô* haoma mashyô astvaithyâi hunûta gaêthyâi,
kâ ahmâi ashish erenâvi cit ahmâi jasat âyaptem Y.9.12

Tûir ✱m, hae hirit ◇atuir ✱m:
kuua *tûirîm* ainghâ zemô shâisstem Vd.3.5

ashâum kô *tûirîm* imâm zâm mazishta xshnaoma xshnâvayeiti, Vd.3.23
tûirîm pasûm avakhnât tûirîm narem raêshyât haoyâm hê paidhyâm upa-kereñtayen Vd.13.33
pasca *tûirîm gâmô*-beretîm ishare Vd.18.55

tûirîm Vd.4.23

Bitîm upa makhem ... thritîm upa makhem ... *tûirîm* upa makhem ... puxdhem ... xshtûm....Vd.9.7

Sifat:
druysh ahvâthre everezike
kô tê aêtaêshâm arshnâm *tûiryô*. Vd.18.53

Sifat:
tûiryô staorô-mazô Vd.4.2

Catûir- ✱m, sifat:

imem thwâm *tûirîm* ýânem haoma jaidhyemi Y.9.20

Sifat:
tûirya asha vahishta Yt.1.7

Catûir- ✱m, ◇atuir ✱m, sifat, fra- ♠naoiti:
ýezi *tûirîm* frâshnaoiti
thritîm paiti-raêthwayeiti,
âat ýezi anghat spâ jazhush frâ-zî dvâsaiti spitama zarathushtra Vd.5.31

5 hada mana teme (voi, kere, ♠na (khna)

Duuaii ♠, thraii ♠m (hraii ♠m), ◇atwârô, hizu (zun) d ✱raja (di mana ci este, hizu d ✱rija 2 va aniya mana).
aêvahe zî ashaokhahe akhahe anashaonô zânu- drâjâ asti âfritish
dvayâ hizu-drâjâ thrayâm
naêdha-cish *cathwârô* hvatô zavañte. Vd.18.11

‘✱’: 1 u, paoirina (numoruna) ere ♠ 2 o; ◇atwarô: 1 ◇atwaro 2 ◇atwaru.

bish humatanâm
thrish huxshathrôtemâi
cathwârô adhât ahunem vairîm frâsrâvayôit
ýenghe hâtâm frâyazâite. Vd.18.43

◇atur-a, ◇at teme (voi), ‘a’ ana mana ayasana.
catura frasnana frasnayôit gaomaêzem gava dâtayâ
bish âpem mazdadhâtayâ Vd.19.22

cathr-u-sh-um Vd.6.32

◇at voi mruata, ◇atr-u- ♠-â-mrûta

cathrushâmrûta, Vd.9.46

cathwârô ahuna vairya frâsrâvayôish, Vd.11.11

◇atwaras ca (4 va 40) , ◇atwaresatm (hae 40), duuaê (2) ca saaitm (100) , 200 duuaê ca hazašr (2000)
cathwarasca atha garayô spitama zarathushtra cathwaresatemca dvaêca saite dvaêca hazangre Yt.19.7

Catwârô/◇atwârô (me erez, z, hae hirit, ◇atwarasca)

Voi: 40 voi (teme), ◇athwaresath- wâ
cathwaresathwâ Yt.10.116

Tûiriîô, ◇atuiriyô voi (khna)

âi *tûiryô* âjasat vazemnô Yt.14.11

Catura, tûir, tûit (tûr), mor hamta nam (num) tûra, n ham ‘tura’ sifat fra yeno.

T[^]iriia, ◇atuiria •-◇atuir×m (a apema yena; hae hirit,-×m), voi:

•xt[^]iriia, ime vaca *âxtûirîm* framrva Vd.10.11
âxtûirîm aparem xraozhdyehya frâsrûiti. Y.9.14

6 Aniya mana tûir (tura) ‘nam (num)’, va ‘sifat’ fra yeno

adha azem ýô ahurô mazdâ spânem nidathem

ýat dim *mazaosh kehropô tûrahe*

ýezi asta asha xrathwa

ýezi asta gaêthâbyô. Vd.13.39

Ida n fra yeno, ‘nawtii^{••}u (naptiia^{••}u) nef^{••}u’

hyat us ashâ naptyaêshû nafshucâ *tûrahyâ* uzjên Y.46.12

N, me ere[•], z:

ýûzhem tadha taurvayata verethrem dânunâm tûranâm, Yt.13.38

N hueta

bañdayat ýim *tûirîm frangrasyânem* Y.11.7

N hueta

ýim barat *frangrase tûrô* ýat drvâ zainigâush jaini Yt.19.93

N hueta zana (mertem):

arejanguhatô *tûrahe* ashaonô fravashîm ýazamaide Yt.13.113

frârâzôish tûrahe ashaonô fravashîm ýazamaide Yt.13.123

Nam hueta fra yeno ◇atwar[•]espahe:

cathwarespahe ashaonô fravashîm ýazamaide, Yt.13.122

N hueta

tûiryanâm dah'yunâm narâm ashaonô fravashîm ýazamaide Yt.13.143

Nam aniya mana yatha deza, vis-tuiri, puthre di b×raza, tûiriia dukhdhairi (tas ca keyna (◇ena)).

âat ýat *tûiryâ puthrô* vâ puthrô para-irithyeiti tûiryâ dukhdhairi

cvat aêshâm upa-mânayen

cvat dahmanâm

cvat tanu-perethanâm, Vd.12.19

Mor, thrâiiôidiiâi catûrahe, hae diti:

(râspî,) ýô nô aêvô at tê uyê thrâyôidyâi *tûrahe* mañdâidyâi

xshvîdem haptâzhdyâi nava dasme ýôi vê ýaêthma! Y.11.9

Mor, nr:

nmânyasca vîsyasca zañtumasca zarathushtrô *tûiryô*. Y.19.18

◇atuir-ia, hae tûir (◇atuir), n:

tûiryâ thanvare Vd.14.9

Catûir-ii•i, voi:

[*tûiryâi* upaêta

Catûir-ii✱, nam, name peruni, yatha tuiirio puthro :
âat ýat tûiryô para-irithyeiti
tûirya vâ para-irithyeiti
cuuat aêshâm upa-mânayen
cuuat dahmanâm
cuuat tanu- perethanâm, Vd.12.15-16

Voina, vine:

- 1 Cathr-u-■-an●m (me ere● z)
- 2 ◇athru■-uua
- 3 ◇atr-u-das-a, 14 a gaidena 2 aniya mana
- 3 catrudas-an, hae diti va z, me ere●
- 4 catr-u-● (◇atru●, 4 tet (voi, kere (ker) x)) 2 hae ●
- 5 catru●-uua (1/4), uua (1)
- 6 ◇atware (catware), asta ◇at (cat),
- 7 catwaratwaresathwaŕth, voi, ◇atwaresath-weng, ◇atwaresa, ◇atwaresat
- 8 ◇at-w-a-r-e (catware), asta ◇at (cat), catwar, ◇atware zaŕgra, ◇atware zaŕgra (4 +n)
- 9 ◇atur-a (catur-a), t^r-a (4x, ◇atûr-a) ca va ◇a cia visiyo)
- 10 catur-a (4) catura (va 4 voi)
- 11 t^ir-ia, ◇at, a-◇atuiria, *-xt^ir-ia, voi va aniya mana
- 12 a-xtair-×-m (◇a-cia visiyo, hae hirit), a-xtair-×-m (4x)

●ima vinene upaira (◇ora) ra (at) haru mor yeno us Zazaki; vurantahe ci yeno us Zazaki: haru (vispa) vuranta ci ham ◇ath (◇at) Zazakiho ham gurai●e ci. Gure hu huem moheno sima; no vaceno, uiti (auua) Avesta Zazakiha, yatha (ze) mori, haru vace ci Zazakihe. Ida kihma vaeti●e vurenta mor ‘◇at’ fra ●×ma roniya. Manahe auua ye ●×ma ere● hu vira kere, ai aver (fra) bere; me vurine ra ai fra de angu●am (ahum a) danghu●am (diyaram) caetam (gaetam).

Aredatar, Gagan Char,

‘no ba●e ‘mori’ naski haca ‘Adete Avasta’ yeno ●ima ver (fra)’

Kêçel pê perun xu helaw weno.

Vatê vêrinu

ÇIME

*Hurgı Zaza jew Çime`yo
Bostani awidı demeyo
Tıham u mahsul lazımo
Qewmé Dimliyan vilayo*

*Çime`yi sero vunderé
Miraz u meram bıwazé*

*Hayig u haydari bıpawé
Neheq nelemat ewi nerrindi*

*Çendi şené wa bılawé
Hendi şené wa bılawé
Bébeğt robot rotoğ ewi ğayini
Çendi şené wa bınalé
Hendi şené wa bılawé*

*Çime`yi sero vinderé
Mıraz u meram bıwazé
Hayig u haydari bıpawé
Neheq nelemat ewi nerrindi*

*Çime éyar u érbeyi Zazayan
Roşnayıya çimdé Dimliyan
Çime`dı mesul u wahér kamo (i)
Kok u bınyateyi Dimliyano (é)*

*Çime`yi sero vinderé
Mıraz u meram bıwazé
Hayig u haydari bıpawé
Neheq nelemat ewi nerrindi*

Zerweş SERHAD

*Ço çırê dûe xura nivuno tırş.
Vatê vêrinu*

GULÈ ZELAL`A

*Gul keynek u veyva Dimliya
Waré Weteniré gan u rih feda
Réz, réç péro şop dima
Zaza`yi biyé hayigi u ayayi*

*Gulé Zelal`a Gulé delal`a
Gulé béters u zeyi daylana*

*Gulé ğatun u cuwanık bi(a)
Péro Cemaátandı seranıık bi(a)*

*Gulé béşuj u bégunaya
A ronşber bi, Welat sinayé
Émelé ğayın u bébeğti çınıyo
Mı aşnawıt ez lerzaya*

*Gula Çermuğı, réé Soyregı
Rayı u dahkaiy Zazan dergi
Şewq u roşnayı biyé kemi
Nankori u nahletmeiy tengi*

*Komi ewi piyapestin vıraştı
Tengeyi u tahda pédı antı
Hım u sitaré Zazayan eştı
Gangéri wirte ğo kerdı vila*

*Mışore gıréda dewıstı
Ğayın u b`beğti pawıtı
Bémel u béeyari né vıstı
Camérdey,merdımeı qe némendı*

Zerweş SERHAD

*Cinê mı esta ha kê babi xu da
Vatê vêrinu*

**``Avrupa Zazacılıĝı``yerilmeyi deĝil,
Övgüyü hak etmiştir.**

Zaza halk mücadelesinin ülke zemininde yeterli düzeyde gelişmemesinin elbetteki belli başlı nedenleri vardır. Bu olumsuzluğun faturasını Avrupa zemininde mücadele yürüten, genellikle işçi ve öğrenci olan kesime yüklemek günah keçisi aramaktan öteye bir anlam ifade etmez. Yani bir halkın özgürlük mücadelesi vatan topraklarında ve kendi iç dinamikleriyle gelişecektir. Dış müdahaleler belirleyici değil, ancak etkileyici olabilir.

Bize düşen görev; karamsarlık içine düşmeden, Avrupa zemininde varolan olanakları iyi değerlendirerek, ülkede gelişebilecek halk mücadelesine katkı sunmaktır. Yoksa Avrupa'yı ülke toprakları sayarak mücadelenin sınırlarını daraltmak, insanın ufukunu darlatmaktan başka bir şey değildir. Yani Avrupadaki aydınlarımız pılını pırtılarını toplayıp ülkeyi kurtarma seferberliğini yaratmasını beklemek, iç dinamiklerin

mücadeledeki belirleyici rolünü,değişim,dönüşümlerin ve koşulların objektifliğini inkar etmektir.

Tartışacağımız konu, ülkede Zaza milli mücadelesinin yeterli seviyeyi yakalayamayışının nedenleri üzerinde olmalıdır. Yoksa Avrupada aydınlarımızın Dil ve kültür bağlamında da olsa ortaya koymaya çalıştığı fedakarlığı küçümsemek ve hele hele aydınlarımızın bu duruşlarıyla anti sömürgeci bir pozisiyonda olmadıklarını söylemek, bilimle ve amaçlarımızla çelişen kuru ajitasyondan başka bir şey değildir. Bizim başlıca amaçlarımız ve mücadelemizin varlık nedeni, dilimizi inkar edenlere ve Zaza halkını sömürgeci boyuduruk altında tutmaya çalışanlara karşı olmak değildir? Dil ve kültür mücadelesini yürütmek, anti sömürgeci olmanın ta kendisi değildir? Bu kadar insafsızca haksızca aydın insanlarımızı karalamanın kime faydası olur gerçekten

anlamakta güçlük çekiyoruz. Çünkü bu olgunun ağır, ağır ilerleyişinin sorumlusu ``Avrupa Zazacılığı`` değil, dünden bugüne Zaza halkımızın ekonomik, politik geriliğidir.

Mazlum Zaza(Dimili) halkımız, Onu özünden koparmak, kendisine yabancılaştırmak isteyen çevrelerIn; tarihte eşi benzeri görülmeyen oyunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Halkımız büyük direnişlere imzasını koymasına rağmen, düşmanın Ekonomik, politik gücü karşısında bazı değerlerini koruyamamış ve giderek bu değerlerden uzaklaşma gibi, bir kopuş sürecini yaşamıştır.

Biz kabul etsekte etmesekte halkımız ulusal anlamda bir varlığı ortaya koyamamış ve buna bağlı olarak halkımız aydınlarının değişik kulvarlarda değişik isimlerle kendilerini ifade etmesini beraberinde getirmiştir. Yani Zaza halkının değerleriyle oynamak amacına yönelik bir sürü kurum kuruluş ve ideolojiler üzerine müsallat olmuştur. Tarihte Zazaların içinde bulunduğu benzeri bir durumu, diğer halklarda görmek mümkün değildir. Bu talihsiz süreci tersine çevirip, Zaza halkının siyasallaşması yönünde, aydınlarımız tarafından başlatılan çalışmalar, iç ve dış saldırılarla bitirilmek isteniyor. Zaza(Dimli) yurtseverleri akıl almaz suçlama ve karalamalarla karşı karşıyadırlar.

Zaza halkını büyük ulus teorisi içinde bitirmeye çalışan sömürgeci yayılmacıların ve işbirlikçilerin yanı sıra şimdide yurtsever görünüm altında, gerçeklerden uzak yeni bir saldırı seferberliği başlatılmıştır. Türkiye Cumhuriyet`inin kuruluş döneminde temelleri atılan planın ve tezgahın, bugün bilinçli bir şekilde devam ettirilmesi söz konusudur. Türk sömürgecileri Türk sağcı faşist ve Türk solcu görünümü altında çeşitli programlar çizerek Kurdistan ve Zazaistan`i asimlasyon ve işgal etme çalışmalarını başlattılar. Türk sömürgecilerinin zaman zaman dile getirdikleri; ``bu ülkeye fasist ve komünist gerekirse bunu başkaları değil sözü`` yine Faşist diktatörlüğünün başı Kenan evren`in `` ben komünizme karşıyım ama bu ülkede komünist partisinin kurulmasına karşı değilim`` sözü neyi ifade veyahut neleri ifade ettiği anlaşılırdır.

Türk Faşistleri Türklük, islam kardeşliği ve Ermeni- gavar düşmanlığı ülküsüyle insanlarımızı etkisizleştirmek isterken, Kemalist Türk solu işçi sınıfının birliği yani esas olanın emekçilerin diğer bir deyişle Proleterya diktatörlüğünde olduğu, ulus gibi kavramları gündeme getirmenin, burjuva düzeninin değirmeni arkına su taşımak olduğunu hatta ve hata zararlı istemler olarak lanse ederek, Zaza halkının kendi değerlerini koruma ve geliştirme çabalarını engellemiştir. Daha açık ifade etmek gerekirse, Zaza halkının özgür düşünme iradesine gem vurulmak istenmiştir.

Ashında değişik görünümde dayatılan inkarcılık ve ulusal kopuş hareketleri: öz itibarıyla Misak i Milli sınırların korunması ve yaşatılmasına yönelik çabalar olmuştur. Aynı dayatma Kürt halkına karşı da uygulanmış

ve Kürt halkı Türkiye işgali altındaki parçada aydınlar arasında siyasal birliği yakalayamamış, bölük pörçük bir şekilde herkes birilerini en iyi yurtsever olmamakla suçlayarak ilkesiz. Programsız bir kaos yaratılmıştır. En hafif deyişle ``bir deli kuyu`ya bir taş atmış, binlerce akıllı bu taşı çıkaramıyor`` Yani insanlar ideolojilerin esiri edilmişler ve varlık göstermeleri engellenmiştir.

Aynı durumu Kürdistan`nın diğer parçaları için söylemek mümkün değildir. Çünkü bu alandaki örgütlenmeye damgasını vuran; Kendi iç dinamikleriyle gelişen, ulusal örgütlenmelerdir. Dolayısıyla bu alanda adım adım kurulmaya çalışılan özgür Kürdistan`ı yaratma çabaları, bizim bu doğrultudaki görüşlerimizi doğrular mahiyettedir.

Fazla detaylara girmeden Halkımızla ilgili çözümlenelerde yabancı ve dış kaynaklı dayatmalardan ziyade, halkımızın geçmişinden gelen Zerewesiye`yi yaygınlaştırıp, bu özümüzden kopuş sürecine yönelik başlatılan çabaları boşuna çıkarmadığımız sürece benzeri durumun halkımızın da yaşayacağını bilmek için, kehanet sahibi olmaya gerek yok ve gereksizdirde... Yani Zaza hareketi marjinal bir hareket olmaktan kurtulup kitlelere dayanan ve bu kitlelerin hareketi olmak istiyorsa, kendini yabancı ideolojilerden arındırıp, Zaza zerewesiye ideolojisini kendine rehber almalıdır.

Yani Zaza hareketinin kitle hareketi olabilmesinin önündeki en büyük engel sağ ve sol biçiminde dayatılmaya çalışılan ve halkımızın iradesini hiçe sayan eğilimlerdir. Dikkat edilirse Misak i Milli`nin korunmasına yönelik Türk sağ ve solu ortak kararlar geliştirirken, içimize yerleştirilen sağ ve sol anlayış yakınlaşmamızı ve Zaza ülkesinin korunmasına yönelik ortak birliğimizi engellemiştir. Bu çelişki midir yoksa bir oyun mudur, bunu artık insanlar kendi iradeleriyle yanıtlasınlar. Bizi iliklerimize kadar kendine esir eden yabancı ideolojilerin amacı; ulusal değerlere sahip çıkmak değil, tam tersine giderekten ondan kopuşu ve yabancı ideolojilerin güdümüne girip, ülkemize ve halkımıza karşı yabancılaşmamızdır. İşin acı ve vahim tarafı; bu asimlasyoncu ve inkarcı anlayışı bazı ajitasyon, kalıplaşmış fikirlerin arkasına sığınarak halkımıza kurtuluş reçetesi olarak dayatılmasıdır. Bu asimlasyoncu fikirleri, yurtseverlik görünümü adı altında hala halkımıza dayatmak isteyen mantık sahiplerinin, halkımızın bir parça özgürlük mücadelesine ne kadar zarar verdiklerini ve bu süreci ne kadar geriletikleri açıkça görülmektedir.

Avrupada Zaza hareketi yeterli olmasada kitleleşmeyi sağlarken, benzeri durumu ülke için söylemek mümkün değildir. Bu benzeri bir örgütlenmeyi ülke zemininde geliştirmek ve Zaza ulusal muhalefetini yaratmak için büyük özveriyle çalışmamız gerekmektedir. Avrupa ve ülke Zazacılığının kitle desteği bulması kendini bu yabancı idolojilerinden ayırması ve giderek bu ideolojilerden uzaklaşmasıyla ancak mümkün olacaktır. Dolayısıyla Avrupa Zazacılığı yerilmeyi değil övgüyü hak etmiştir.

Kalın sağlıcakla

Ferhat PAK

*Pisinga g mast bıweri çumun yera bello.
Vatê vêrinun*

Çabaxçur

RENÇBER AZIZ

Nüştueğ: Zaza yaşar

Rençber Aziz serrê 1955ı dı wusfun dewê Çabaxçurı dı omo dinya u serrê 1988ı dı Hannover/Alamani dı qat çaharın ra erziya wari u merd, semed çita wa kışya hama ra zi ço nêzuno.

Ez derheq´ Rençber Aziz dı kitab nüsenu.

EZ NÊWEŞA

Ez nêweşa min cılun do
Tı şewi z´ ha mı hunun do
Ez nêweşa miun cılın do
Tı şewi z ha mı hunundo

Herê wıllay ez merg xue-r´ nêqehriyen
La tı hesret şîya în ´ez(aziz) gun do
Kuhun şini yeno newê tase duşmen ra awk mewı

RENÇBER AZİZ (1955 WUŞTUN/ÇARBAĞCI-1966 HANNOVER)

Zuwan zanayoxi Alman'an Eberhard u Birisim Werner'iya zuwandê zazaki sero röportajê

Rojê to xeyr bo bira,

Çıme: Zazaki sero girweyayişi kotira ame şıma viri?

Cewap: Ma nezdîdê Basel dı ronışti bi. Wuja dı ma Dersimijana embazey kerdê. İna ji zuwanê xo mısınay ma. Dêrdê şardê Zazayan amê verdê çımê ma. Ê vanê Zazaki jew zuwanê pirtoka niya, zuwanê dewija. Ê zuwanê xo hewl nêvînenê, xo vira kenê. "Ga kî guna 'ero, kardi benê boli."

Çıme: Bol Zuwan zanayoxi xeribi zuwandê ma sero xeftiyayi. Mesela: Oskar Mann, Karl Hadank, Peter Lerch, Terry Lynn Todd, Joyce Blau, ew ê bini. Şıma girweyayişê ina seni vînenê?

Cewap: Karê 'Elimi bol bol muhimo. Ma ina ra xeylê mısay. Ludwig Paul, M. Jacobson, Zülfü Selcan, F. Pamukcu ji na'hfê gird ma rê bi. Pirtokê gırameri, kenayişi (araştırma) vîjiyay bi. Nika çımı goş dayişi (filim, kaset ..), çiyê wendişi, dersê wenden lazimo.

Çıme: Şıma karê xo corsmedê üniversiteye kenê. Wujayand heqtê Zazayandi cici vajiyeno? xeftiyayişê şıma corsmedê üniversitedi seni vîneyeno?

Cewap: Malesef tayn 'Elimi Zazaki zuwanê bı xo vînenê. Bol vanê, no Kurdkiya (fekê Kurmanji). Êyê kî wuni vanê, bı xo Dımlî nêzanê. Fıkrê ma wuniyo, Kurmanji u Zazaki ê kışt a kışt vîndenê, zey bıray u way, Zazakiyo fekê Kurmanji niyo.

Çıme: Tayn merdimi estêki vanê; Zazay Tirkîyê?

Cewap: Zazaki zuwanê indo-ewrupaya ew Tırki zuwanê ural-altayik. Tırki kufletê zuwandê indo-ewrupayan ra bol duriyo. Ewro qısayê xeribi Tırki ra yenê Zazaki. Veri, qıseyê xeribi Fıranski ra amey Tırki. Tım u tım zuwani influens (tesir) danê u genê.

Çıme: Çıme amorê sifteyin kewt şıma desti? Eki şıma wendo se, no xususdi fikrê xo senê marê vajê?

Cewap: Her pêserokê zuwandê Zazayan ju gam heta hedef kı Zazaki bêro kaxıt ser. Ma şa bım kı pêserokê çıme 'Elay deyaye bı. Karê şıma zey Piya, Kormışkan, Zazapress, Ware, Tija sodiri bol muhim u hewlo. şıma mezbut kerê, wa emrê çıme beno derg ew meywi biyaro.

Çıme: Millet u rosnberandê Zazayanrê vatişê şıma çıçıyo?

Cewap: Ma wazem kı qeçê şıma zuwanê xo yazı ew wenden bımsê. Êkî şıma ji vanê, no raştı, gerek şıma verneyi (vırende/ zuerst) Zazaki xo dest gênê, yazı kenê, wananê.

"Ray bı siyayena bena kılm, qediyena."

Awı g' dêzun virazeno, zuno çemeluni zi pano.

Vatê vêrinu

Bı nomê Homê wayêr rehm u şıfqi

Qadir Wahidi Çewligi

Tewaffuq

Rehmeta Homa Tealay şamilê haldê piyêrudê kaynatia. Homa ihsanê cê bolo. Rehmet u kere-mê Homay bêpeyniyo. Feqet insani, beni sebebêg rehmetê Homayî bîbê kêmi. Yani sebebê qethdê rehmda rîdê 'erdan insanê. Yayke kemibyâyîşdê rehmetdê ilahide insani rol kaykenê. İnsani yay-ki milleti gava dınyade ro tewaffuq nêgeyrayi-w, hêciti kerdew, çimesuriti kerde; benê sebebê we-dartuşdê rehmetê ilahi.

Şıma diwo vani qarşidê hewayde ray ra şıyayış yayke hewa güroto xü pa-şti. (rüzgara karşı olmak ya da rüzgarı arkasına almak) wextug merdim niresa tewaffuq, gerek merdim ro tewaffuq bıgeyrê. Rısayişê tewaffuqi xeyrul ela xeyru. Nurun ela nuru, yanêykê gerek merdum ro tewaffuq bıgeyrê ku eno çikêko bıxe-ryo.

Labelê eger merdim zit şıwu Homa mihefaza bıkerê eger merdimi jubini cerihedar kerd, Rehmev xeyr u bereket; karwani xwüdê 'ebri ra bar kêni u oja ra xatır wazêni u şını, zeg jo mırıçıke vaji fışt u bıperre. Eger mırıçıke percimi sera perra heni leze u leze niyena uja ninona ru. Rehmetag dı tewaffuq dêykê ewnakiya. Roj laji

tewaffuqiyo. Ya ni piyêruyê wexti benu şan. Yani roje zıvirena şew.

Ma vaji dı miyan dı Zazan u Kürmancan dı gerek ma Zazay hergu gave waştog u talibê tewaffuq u bıratıw u dostiti bı. Eger muqabıldê eni destê dostiti dı ma dest nivênini ke ma karliyê. Kam çı bıkerê dı xwüdır kenu. Merdimig mezal heval dê xuré kena, Wa xu dı tede bıvinu. Wazifê ma ovo ma sıratı musteqim sero bınu şaş niyebı eger tewaffuq bıbê erd ra hetani erş piyêru rehm u xeyr u bereketê Xalıqdê, qadırdê rehimiyo. La eger milleti ro tewaffuq negeyray, fenê pısingag mizi kena ro adırdê küçikew çıla tefêneya sotuk kena howna. Fizikde çik esto cıra vani qutuplaşma, polarizasyon.

Mesala qutbê cor u ciyêr yay ki quzey güney (şimal şenub) dı pusula dı bı gore de kaşkerdişi dı kora da zemini polarizasyon virazen u gavag merdimig awna pusula ra pusula qutuban nişan dana. Menteqadeyke herkes bı goreydê xü ra wazenu qutuplama viraziyu her kes pey dê hedefêkdewo o ro temin dê menfeatdê xü gêrenu. Eni hengami de êg nirumendêw bı quwwet u qudretê; bı destê

bêqudretan gênêw bî destê ine danê inero. Yayke bêqewetan u natevanan u kêmtaqatan verdenê pêwu bî gore dê maqsad u gayedê xû dî peydê hedefandeyê. Labelê qewetêkike estog o qadiri mutlaqo.

Bî destê zalimi adir erzenu keydê zalimi u lenetê şeytanan keno ro zalimi; o Homa Tealawu tû hüküm hükümdê ê sera nêbiyow nêbenoyke. Mın rayêk dî Gênc dî şınawıtıb dî miyandê rokandê teberi de gava ju wazenu juy çınêkero eger vatışı cê pere bikerê ê rêşenu cayêku ixbara cê kenu ê erzenu faqe u ya dano gürotış yayke é dano kıştış. Rayêk qoricik vatıb maşı cayk dî pusude vınderti vernida é teberide; gavag mın awna ot ra rokê teberi hayé amey, zerra mı bî ine vêşaw e mexsus küxawa biya sebebê remayış u xelesyayışdé ine. Labelê qümandani ez hiri roji nezaretid dawa kuyayış u işkenca.

Wextog bî enê kuxikê mêrdekê Zıkteyijdê Darahêni ez hesiyawa vatışêkê Şeyx Evdılqadirê Geylani (qs) amı mı viri şeyx Evdılqadiri Geylani (q.s) vano dî qarşı dê neyari de henu xürdikêk da tutêkdê qıcike zaf êrciyayıwa. Yani küxikêko dî cadê xode carna bedelê piyêrudê maldê dınyawo. Loma ezikê vatışdé şêxdê mayê ezizi şeyx Evdılqadirdê Geylani sero vëndena bırandê mayê Kürmancanê ezizan vana; gelê bırayên ezizan şari ma zaf verdayi pêwu mabî jubin ecız u mecruh kerdî.

Zazay sadıqê, Kürmanci ke comerdé, Labelê badog beynetê merdımıw ine nixerepya Homa mihafazi bikeru. Çende nailbiyayışê camêrdida kürmancan weşbê, dî neyartida cinedeyke zülmê cine meşhuro. Êg loqê kürmanci werd de wa heni xû rı bıfıkirî. Loma ez vana bêrê nê camêrdiya bêwelçi (ölçüsüz) bikeri nê zılmı bêhed u bêhesab, bêri madı rayda miyani de (orta yol=vasat) jobinidır bêbexti u neyartiwa hesab dê şexsan dê hireyîne (üçüncü şahıslar, milletler namına) sero nêkerinu destê dosti wa qet nêbê, ma destêk ra jobini dergkerin kî hım ma hım şıma xeyr bıvinê xû ra şımay ke meğdur u mehrumêkdê fenê mayê.

Ma heta eyro hisabdê gëriban sero mırđi şuri (şemşir, kardi, seyf) ro jubini kaş kerdu ma jobini dî günide kerđ suru çı xeyri mi pêrudayışi nêdi, bêrê ma kardani (xınceranı xû) nêerzin labelê dî miyda xû şanın feqet ro jubin nıancın ma boy ki ke bî nezer dê teqaffuq u bısilmanı bowni jobin ra. Qey endeha ma jobindir kafirtiw u bê imanti kerde bes niyo, adır kot xecit tern u wışk tidır socya. Hewayê fitni u fesadı wırışt wı u her çi tidır şana ra xû ver; bêrê ma tiy a ra teber bî nazardê huquqdê cirantiw u edaletdê islamiyeti bowni jubin ra. Temel parçacık fiziği de çik esto cı ra vanê çarpıştırma. Badê çarpıştırma enerjıyêkda muazzeme küna ra dınya.

Ma u Kürmanci ke çarpışan elemané tay cirani ke istifadekordoği çarpışmada mayi. Vatê rayek tiya genim pazari dî Xarpét'ide dî kesana da piyêru ina ray camêrdi amê koti miyandê cinew é cêra qeternay a. Ê würdême kesana ra keso teres badog şar amo koto miyâni cê vatin berazi berdê bî xüw, kerdê gelemşewu qerebalıx, ina rey é jiyati vanda cı u va "lawo bani mın ra şar nawo koto binatê ma ez vınderta tık ê vınder ya egerni ina ray tıgo vındéré la ez nêvındena" yani dî biratiyê Zazan u Kürmancan dî çı estu dî qewğa u şerdê cê dî çı esto.

Dı şerdê cine de menfeetê tay ciranan u xesara Zazan u kürmancan bê şek u şubhewa. Dı dostita cinedeyke aw

esta. Xerci aw nan esto. Şorba esta u in mihimike sole esta. Belê dı dostitida ma u şıma de; dı tewaffuq dê ma u şımade; sola şorba esta. Bêrê ma sole dı awde nêkerinu qabog sola şorba (mişewşi) bıqefelnın xû dest ma ver bî jobini linga (gama) inayeti berzinu inatdê şeytanidê şeruri ra fek beradın. Vatê nêza sultanêkê osmaniyan vaçı, laji mir dê cızire bedırxani va "ez laci é pederiyag, pederê mı u pederê to meydan dê şerri de zaf denemê jobini kerdu" maykê cengê jobini diwu elhamdulillah ma nayé dı sergu dê xû dı dikê. Dikê sergo dê xüyê; şımay ke é xû yê. Peki dı tewaffuq dê made xerci solda mişewşi çı esto?

Belê başqe çike esto; sera 1988 ez sıq sıq şın hezan ziyareti da qebrda Şêx Ehmedê Xasi ki ez zıvırayê, dı qarşidê hezani de rayda bingol u lıcê hêni sero loqenteyêk bıb, dı ê loqinti de guvecêko zaf weş potin. Bacikê tuji nêza é hêni bi degır ê zazan dê pêşdé keviri bi kerdê cı, güvecê tewaffuqdê zazan u kürmancan dê ezizanog bacık dê tuj dê zazan ra heta rojik dınyabê lezzet u thamê cê ez nêbawera dı cayêk dê binide benow go bıbê. Enarey erebay u wesaidê şardê solexan, çolig, genç,hêni, lıcê u pasori piyêru ame u tedı vınderti, in zafikê, dı ê loqinti dê fiside çiyok balê mın antê zimbele dergbıyayışdé réwiyanê bingoli bî.

Wesaidê çoligi ez vana qê nayê qarşidê çımandê mindê. Emme,basma tulumbayêk bıbi biri sero bı ey aw anti millete desmaj gürotêw, mescidda kıştta loqinti de nımacê wexti qabog ro réwiyan nêvêrê deynê Homayi dı wextde eda kerdê, belê eda kerdışdê dı deyndê homayi de kı mabi sısti; êke verê xû mara zıvırna yani degır verê cê rama bayé o maw kürmancan u afriqa u hind u çin u piyêru dê dınya ri xalıq u razıqu Kerimıb.

Hadisi şerifêkdê Rasulullah (sav) esta tede péxemberê mawu eziz u bışeref vano "gava fitne vıraziya owog mıqabilé fitni romışte é wırışti, wırışte êg verbi fitne şınu, og ver bı fitne şınu êg ver bı fitne vazdenu başériyo. Dı çağê dê fitni de og fekê xû kilite bikerêw xeberi niyêdi, êg xeberi dano başiyêriyo. Wexti fitni ruşi kerêw xeberi medêw bı sebr u nımac homay ra bıwazig adırı fitni hewna keru. Belê taine dı miyandê madı adırı fitni kerdew xesarêkda pılı da ma wırdhemı hetani ke. êg wayirê aqıldê selimiyê ine ra hivi bena qabê howna kerdışı dı fitni bışıxulu u nêg kılemêti u teramiya adırdê fitni bikerê gürrê. Yani gerek ma qet nêbê fenê malawi dı xû fek de aw bıyaru adırı fitni hewna kerdışı di bışıxülün, ma gıngımokêk bı pıfkerdışdé xû adırê fitni kenê gürr bışnasını şerdê cinê rê mani u engelbın. U êg paştê koliyan ancenê adırdê şerdê fitnirê ine rê mani bın.

Belê geli bıradereyanê mayê ezizan eg aqılê ma u şıma bıbê nê ma camıyanê xû kenê axürew, nêke ma güvecê xû yê dı miyandê bacikê tuji (yay kê bı qewldê hêneyicanra guzin) dı amow vıraştışı zi'a nêkenê şerêkdog ghalıbê cê nê ma nêke şımayê dewam nêkenê; ya aw, sole, nan u güveco tuj yay ke filan çiyê terafandê maluman, de keremkerên gelê zazayan u kürmancan intıxab é şımauw. Dı tewaffuqdê madı nan u aw u müşewşi u güvec esto. Yani nimet, xeyr bereket esto. Ked yani qewet u qüdreto. Dı şerru ixtılaf deyke malwêranti u xırbebiyayışê ocaxan u me'tel mendışê konu waran, eger kêkde mişewşi pewcêna quşxanede eger aw greyenaw u eger cayêk de duxan benu berz enu nişaneyé awantiwu, la eger şerr bıbê duxan nêbenu berz hetanig hetabê mago tê kıştêdebêw têhetedebın, loma pisiti

axır de poşmani başiti u ehlê vıraştışi biyayiş sereberziw u şerefê din u dinyawo, şerr u nêresayişê tewaffuqi ticaretêkdog xesar u ziyânê peynida cê duri ra kenu qiqi.

Vatışik ez yanışê niyêbı dı incil dı hıma yenu vatış “ sola şıma, şıma rawa dı zeredê (miyandı) xü dı sulhê xü mihafaza bikerê.” Yani eger sulh u tewaffuq bibê sole esta. Ya nê soley ke nê! Sole tewaffuq u sulhdewa. Dı şerdey ke veyşani, bêemni, bêhuzuri. Homa ma jubini ri bikerê bixêyr, bikerê bı bereket, jobini ra bikerê nızdi. Bı jobini bide heskerdışi sebebani ixtilafan lutf u kerem dê xüra miyan dê mara berzê teber. Sebebanê ittifaq u wahdet u ittihadı berzi miyandê ma zılm u zor dı miyandê mara wedarêw dı madı başan baş bide zanayiş u xeraban xerab bide şınasnayiş. Başan dı madı zêdekerêw xeraban bıbrnêw u kokê cinê biyarê. Amin amin amin

Roportajêkê kekê merdımınıyog dı Mala Kamılı Pueği dır kerdode vani hetani nêbê pırrê serdı nêşino. Mesela veng xesar u ziyân bıvinê.

EGER NEYAR HALDÊ NEYARİ RA XAFIL NÊBAYÊ GA DINYA BI TEWİRÊKNABÊ

Eger neyar haldê neyarira xafil nêbayê ga çerxê dinya bı tewirêkna bıgeyrê. Merdım hêsirê bêxeberi u bêilmi u bêqudreti u bêtaqetida xüwo. Neyar; o camêrdog sadece kêmasiyandê merdımıw neqebu vengayiyandı (sosyal toplumsal, ilmi vs. eksiklik ve boşluk) merdımı ra suistifade kenow karê merdımı tamam kenowo. Loma merdımı eger ray peyda kerdeg dı kemasiyan u zaafan dê neyari ra agah bé, heni ê kesi rê şerrê neyari sehale; eger tevdir tedarekê merdımı bibê merdım şikeno bı silehdê neyari é berteref bikerêw; fitnê u şerdê cêr a dı emniyetdebê. Inê serê veri 1923-93'de şerrê miyandê lêyirandê teberi u hukmati u qoriciyandê mayê çoligi gürib. Rayêk zımıstandê 93'de vorêka bêbıl'ate kowtêbi, serd u seqeme u şılı u şılapebí. Leyrê teberiyêk ekserê cine tayêk dı dewani dordı palı u siwaniw taykike dı mistan u zıkteyicanrabi. Miyandê solaxan u Darahêni u çolig, dı mıntıqa da dikede qoriciyan dê tawsiw valeredır kewtibi şerr. Şerrêk do qerese dı miyandê cinê de viraziya, evna bı şiddet yine daw piyêru, heni ekser, qoriciw leyri péwa pezavera kewtibi. Esker u timan mıntıqa şerri terk kerdebi qoriciyan ray ke vatib de heni xora ho verbişano çı hukmêk dı enı teroristandê nêbeno. Şımayke fek eninera veradêw şiyere kê xo. Bışewe şıma piyêru xayinê. Şıma ê teberi dır bıra bıra(kekê kekê) kenê u roine awnenêw lomayke ma nêşkeni inande hukmêk biker. Qoriciyan qabo xü berzê çım dê eskeriya u (maalesef ina riyakari dı ma zazan dı zaf xori dı rüh dê made tesir kerdo) vatib ma inan vera nedani. Ma heynayke şerr kenê. Tay qoriciyêk qabo xısmê cinêw biraw lacê cine, terefêdê ê teberi ra amey u kıştışı zerra yını jan kerdebi ine ke bı dil u can xüra xü şanaye şerr u waştê ê teberi bıqışê. Xüra sarê ceseti perruw hediyaw beşışê ordike kar kerdı yağlı. Neyse eskeriya peyser ancıyena. U vanê dewa enê bı jobini heynayke sıhitiya jubini bikerê. Qoriciw é teberi de şerr devam kenê hetanig nızdiyê melay işay vano Allahu ekber. Oçağ naçar tēpya zıvırıyênê. Ina rey badi wextan hebêk siwanic u tawsiçêg dı ê şerri de perdê ê teberidê biyê, yını dı dewek dê vatib dı şerr dê a roce dı fişek u nani ma qêdiyab. Serdı u vorı ewna zorê ma berdıb kê heni dı madı hêz nêmendıbu eger ina pêynidı sabiyê do wıncewêkike bı dest o veng ba mayê şıkayê mara vist u hirê mêrdı bıqefelnê, yaykê ciniyêka

biyayiş yaykê pırrê biyayişdê bidondê cewher u erzaqdê dewlete sero minverê joy ke tay behs kerdı. Muhim owog hela bidon sêni benu veng u pırrê. U barê pırrê kerdışdê bidoni en zaf dı mıldê kami serowo. Yani gelo masew gaêk bı gore dé bawerika mitolojika çewte (feqet vatışêko edebi do weş ra) barê millete mıldê inı serowo, gelo kamê?

Bila şek u şuphi gau maseyêg piyêruyê girani da dinya da milletda ma mıldê cine serowo gerek mela u müalimê milletda mabê. Gelê müalim u melayanê milletda ma, reca mı şımarı degır şıma kemerê(qayışê) himmeti heyne berzu wişk gıre bidew qayê pırrêkerdışdê bidoni xü qederêk rıncan u acızkerê. Darêkdag aw nıbn, a dare naçar go bibê wişke. Eger milleti dare bê awa ca yeyke karê mıldê melan u müalımana. Dı tevdir u tedbir dê pırrêkerdışdê bidoni de gavag tewsirat bıvarizi eger dara milleti nêbê wişkike go dare

cinıvayke şıkay bı doğında delıngdê xü Doxtor Eli u Yılmazıw Sılêmanêg bı çımêk onıyayê xü ra; destanê cine grê bıdı u yine êsir bıgırê. Xüra mad şıkeft de kewtibıw, serdan ver na bıbayêke ma nêşkayê borın. Dest u dındanê ma zeg kilitê peruginê. Yani a ruej ma resaybi peynidê qewet u hêz dé xü. Qewetê ma qêdiyabi serd u veyşani ma kerdebi nimmerde. Ni ma merdêg ma bıxelesin néke bıyêg ma vendın ê tawsijan dé kafıranu vacın bêrê ma têslim benê. Lewra tayêkdêg eqrebayê yın bı destê ma ameybi kıştışê ê tedır bı, ma iman bı xalıqı ardıg eger ma bıkurın ra destê cine goma bı sağı bikerê pınuze. Xü ra qoministi u sosyalisti dı şerrdew tengasi u bêkesi de elhemdulillah cayê xü verdena ra lavandê Homa u péxember u qur'an u ewliya u şex u şehid u alıman. Welhaslı kelam dı tengasi de in qoministo pil benu şeriatçı la eger tengasi viyert ra tay cı ra anci zıvırıyên kürmde xü yê vêri ser. Gavag awa dengizi qêdiya kersaxê kıştıda cê veyciyenu. Gavag wexti hewni yenu muma zurekeri şına hewna u zuri cê veyjiyên meydan u gavag pêniya Şeran yena luyi bēni waliyê heywanatan. Yanê é herçi herkesi peyniya cê esta. Nihat u nihayetiya her çi esta. Sadece og bēnihayetu bēpēniyo bı tenê xalıq o qadır u muqtediro. Eger gamêk da biney ke qoriciyanê valêrew tawsi bıeştayê ga leqayê nihayet u pêynida ê teberi bı. La zaf şıkır ki ê qoriciyêg qumanyacine tedır u rextê cine pırrê fişekê MKE bı, dı halu hewaldê mara bēxeber u xafil bıw lomayke nekewti ramadıma, zeg bı tari zıvırıyay. Çı kenu agahi u bı zıvırıyay. Eger to ray bı cayêk resna, ewcade tıd neyari ra zaaf u terefê cewê baqewetira agahdar bı heni karê neyari qedeya. Neyar bı haldê neyari nêzano. Ino vatış bılesebeb niomo vatış carna o kuçıkog tı cı ra qerefenê, peyni de bê dından veceno la dı waxt de to agahi bı bēdındanıbiyayişdê cêra çinıbya. Lomaykê tı cı ra zaf tersayê. Welhaslı kelam herçi bı peyni Homa bēpeyni u bēqedınayışo. Kam nefsi dê melametgeri dıma nēşıyo. Bı qadır dê mutlaqi iltica bikerê o esla we qethiyen tengasi u perişanti nēvineno. Qewldê Mela Muhameddê Muradon ra wayirê ma zaf qewetliyu. Ê pilitêri kes çınyo pêroyê agahi êrawa u pêrodê çıyan ra agaho, ag qeder tayin kerdoğayke agahiya.Homa Teala qüdrêtkdo bé peyni ihsan bikerê pêrodê insaniyetiw ometda islamirê, milletda ma Zaza'réyke.

VERÌ

*Welat kerdo zeydé deri
Né verdayo tevay veri
Dersim xoré kerdé Tunceli
Piranijsa bi Dicledi.*

*Welat Tirkoyré kilera
Tim géno Zazaya vera
Ney nékena ez xo vira
Roje vezena to gilira.*

*MA helqé zeydé veri
Wa nékeré maré feni
Zazay cıré bizay teli
Roje vinené zertzeli.*

*Ez wazena hunda leji
Niyageyrena fina pey zi
Kefené co na berzi
İdé miné koyé berzi.*

Enwer

ÇERMUGE MA

*Çermug suka ma
Qeçikay u xorteyina ma
Raya Şanquşi
Cayé geyrayenda ma
Kef u zerweşida ma
Koyé qazanci*

*Cayé kaykerdena ma
Qe neşino mi vira
Qela leteyi zerida ma
Vernid Heykel*

*Dest şaneno kerandé qelacix`iré
u kerey veyvikiré*

Ya bostana waya xeco

*Qe pers meki
vengé miricikan
ew imbazan*

*Kewno tetewr
Şenayi miyand*

M.Çermug

VANÊ

KOYO BERZ

Vanê ma şarê Zazayan nêbê Şemşêrê Ereban, zılım kerdox, talan berdox, kıştox, esker u destirmay Tırkan, Siltan u tacsernayoxê İraniyan, kardest, karbest, kaydest, kaybenik, kaybest, cı desta geyrayox, poça cı biyayox u tıfing eştoxê Kürdan. Vanê ma Zaza bê u Zaza bımanê.

Vanê ma nêbê koley koleyan, bındestê bındestan, peyey peyeyan, destirmay destirman, tıfinga robot u rotoxan, peyey kaykerdoxan u lekerê xo rotoxan, jewna şaran. İnan dımı nêşirê u tıfinga inan xo qola nêkerê u inan rê leker nêbê.

Vanê ma nirê kayandê neyar u inkarciyan, dışmen u ma xo desta dayoxan. Nêbê peye u destirmay ma nêsinasnayoxan, barbar u zordayan, zordest u zorkarardoxan. Kayandê liminan ra, kayandê bêmaneyan ra, kayandê kaydayeni ra vanê ma xo duri finê u nêbê kaybenik jewna şaran desta.

Vanê ma xo hiç u werdi nêvinê, şarnay serro nêhesıbnê, poça şarnay nêbê, şarnay dımı nêşirê, lecê şarnay nêkerê u nêpawê k1, şarna biro ma rê çi viraco u b1 no hesaba ma bido xo desta u ma serro kayanê liminan kaykero u semedê menfeetê xo ma bido kışteni. Vanê heme çidê xo d1 ma wahêrê qısan bê u insiyatifi xo dest ra nêviradê u destê jewnay nêfinê. Vanê ma xo tekeldê jewna şari bin nêkerê u xo tekeldê inan bin ra vecê.

Vanê ma b1 xo b1 xo, xo b1sinasnê u kameyda xo rê, şareyda xo rê, Zazayında xo rê, war u welatê xo rê, zıwan u kiltürdê xo rê wahêr bıviciyê. B1 xo, xo b1dê sinasnayeni, zıwan u kiltürê xo ravey berê u şarandê binan rê, b1 no hesaba xo b1dê sinasnayeni. Kesê k1 wazenê kameya ma ma dest ra bıgirê u berê ma xo sero bıhesıbnê, vanê çıçirê mal beno wa bıbo, ma nêverdê. Merdeni icab kena, vanê ma d1 no wardı bımirê. Lec lazım beno, vanê ma lecê xo bıkerê.

Vanê ma çıçiyê, kamci şarê, ma xo ey bıvinê. Neki tay xo şarê Tırk, tay Kürd, tay nêzana çıçi bê. Ne xo kürdan serro u ne zi Tırkan serro bıhesıbnê u peyetina inan bıkerê. Ê wirna şariyê zi ma inkar kenê u semedê menfeetê xo kar anê u danê kışteni. Mayê zi bileheq u bilesebeb semedê inan mirenê. Na ju insanini niya, bêaqılina, ahmaqına.

Vanê ma nıqara u zırna şarnay nêcinê, tıfinga cı nêçarnê, estorda cı nênişê u inan rê lekerini nêkerê u semedê inan bêmane nirê kışteni u nêmirê. Şarê k1 nıqara şarnay cınenê, nişenê estorda inan u tıfinga inan çarnenê, ê mecburê zey inan bıkerê u semedê inan zey kütkana birê kışteni u leşê cı bıerziyê sıloyan ser. Xeylê şari b1 no hesaba bıyê vını u wertera ameyê werzanayeni.

Vanê kes robot u rotox nêbo. Niro pirogramkerdeni u b1 o pirograma şarê nêbero nêroşo şarnay u inan serro name nêkero. Şarê xo şarnay serro nêhesıbnu u ê çıçi vacê zey inan

nêkero. Kesê kî na juwerî kenê, ê sınıfdê insaney ra vicênê u benê gangêrê şardê xo. Semedo kî ridê inan ra şarê inan rayda şarna dî yeno kıştenî. Merdimê winisini şıtheramê. Vanê ma qe wext vini nêkerê. Jewbê, jewbiyayena xo vir-

azê u semedê serbestey u serdesteyda şardê xo bigirweyê. Semedê reyayenî, serdestey u serbesteyda şarnay xo niyerzê adiri miyan, qerşunan rê siper nêkerê u bêmane nirê kıştenî. Ma do kî bigirweyê, vanê ma semedê xo, şardê xo bigirweyê. Semedê xo u şardê girweynayenî şan u şerefêdê camêrdeyayo. Kes semedê xo, şardê xo bımıro xem niyo. Vanê ma na juwerî rınd bızanê u xo sere dî ca kerê kî, ma semedê şarnay nê, semedê şardê xo, semedê war u welatê xo bigirweyê, lec bikerê u şehid bê. Semedê şarnay, semedê war u welatê inan nê. Demo kî kes na juwerî bikero u semedê şarnay bigirweyo u biro kıştenî, ferqê kes u heywanan cêra çiniyo. Na juwerî heywani kenê.

Vanê ma zıwan, kùltür, edet u toreyandê xo rê wahêr bıvıciyê u nêverdê şarê bini inan xo destadê, sero tahribati vırazê u semedê menfeetê xo, xo rê kar biyarê u inan berê xosero bihesibnê. Vanê ma nêverdê neyar u inkarci bı nê çiyandê ma ya kaykerê u inan xo rê mal kerê u bı no hesaba ma zi pa xosero bihesibnê. Vanê çıçı rê mal beno wa bıbo, ma vero bend bê u nêverdê zarar bîdê nê çiyandê ma.

Vanê ma bı nenguyandê xo ya, xo bı xo serey xo bıwirênê. Demo kî jewna yan zi juna serey kesi bıwirêno, do nenguyanê xo tey war kero u serey ma, dî goni dî verdo. O cay nenguyandê inan do ırî tepşo, mikrob do dekewo u bı no hesaba ma bıkişo. Ey ra vanê ma heme çı bı destandê xo ya bıkerê, bı destandê xo ya vıracê. Kes demo kî giraney(yaxey) xo jewnay dest fino, kes rew rewî nêşeno cı dest ra bireyno.

Vanê ma bı lingandê xo ya xosero vınderê, linganê xo xover şanê u bı lingandê xo ya pay şırê u bı no hesaba raya xo xovero zelal u raşt kerê. Demo kî ma bı lingandê şarnaya payra vınderê u bı o hesaba ray şırê, wexto kî ê linganê xo bancê ma do seri ser dındeyê erd u nêşê fina werzê pay. Ma werzê pay zi, ma do nêşê linganê xo xover şanê u pa ray şırê. Demo kî kes bı xo buli nêkewo u bahdo nêwerzo xoser u ray nêkewo, kes nêşeno ray şıro. Ey ra vanê ma na juwerî rınd bızanê u gorey ey xo lingan sero vınderê, linganê xo xover şanê u pa raya xo bıramê.

Kesê kî eslê xo dî Zazayê u eslê xo inkar kenê, benê xo, şarê xo roşenê şarnay u inan sero hesibnenê, vanê ma lanet bıvarnê inan ser. Inan nêverdê şardê xo miyan u inan şardê xo miyan ra teber kerê. Kesê unasinî bêserefê, bênamusê, bêqerekerê u semedê menfeetê xo şenê berê maya xo bo-yax kerê, ay bıvirnê u peyser ay biyarê u herunda cınina dî bıroşê pêrdê xo. Semedê menfeetê xo giyo kî ê xo nêsawê, giyo kî ê nêwerê u villa nêkerê çiniyo. Heme karo pis, heme mızirey inan ra yena pawıtenî. Semedo kî ê cay xo bigirê, cay xo germ u metin kerê, cadê xo ra nêbê, ê şenê heme fışqi villakerê. Kesê kî inan xo roto cı, ê kesi inan ra may u waya cı zi bıwazê, ê do inan zi semedê xo hibe kerê.

Heme nay rınd zanê. Kesê kî şardê xo rê nêbênê, ê şarnarê qe nêbenê. Wextê cı biro, o şaro kî inan xo roto, xo cı sero hesibnenê u cı rê xızmet kenê, cı rê koletimî kenê, o şardo rocê sileyê inanro do u inan berzo sıloyan ser, çalandê pi-sey miyan u tey bıalawo. Do rocê peydê destê xo ya sileyê pıro do, sıktır kero u vaco, şo la qebrax, tı şardê xo rê nê-

benê tı do ma rê seni bıbê. Ê kesanê unasinan vanê ma şardê xo miyan dı risiya, rezil u ruswa, pis u kepaze kerê, pi (tu) bıkerê ridê cı kî, ê dıha nêşê bıvıciyê mıletî ver u şardê xo miyan dı bıgeyrê. Vanê kes eyarê inan biyaro sıfır kî, ê hettan u hettan a xo nîrê.

Kesê kî şarê xo benê şarnay serro hesibnenê, heme kes zanokî ê bênamus u bêserefıyê. Ne inan dı u ne zi gonida inan dı çıkı esta. Ê insaney u camêrdey ra zahf duriyê. Ê kesê unasinî, bı o hesaba, bı ê hereketandê xo ya çıçı biyayena xo, bêseref u bênamuseya xo rafinenê çıman ver u danê belli kerdenî.

Kesê kî çiyê ma vırnênê u kenê çiyê şarnay, gonida şardê ma serro semedê şarnay siyaset kenê inan dı ne namus, ne şeref, ne hesiyet, ne qereker u ne zi insaney esta. A kî ê yê kenê, heywani zi bı a heywaneyda xo ya a juwerî nêkenê. Heywani zi bı a heywaneyda xo ya cinsdê xo rê wahêr vıcinê.

Kesê kî qısanê zıwandê ma benê kenê zıwandê şarnay miyan u ê inan anê kenê zıwandê ma miyan u bı no hesaba wazenê zıwanê ma lehçey zıwandê inan kerê u şarê ma zi şarê inan kerê, ê kesandê winisinin dı insaney u wıjdan, şeref u namus çiniyo. Ê xayıniyê, xayınê şardê xo yê. Şıtê inan heramo u ê zi şıtheramê, heramzadeyê. Merdimokî şıtê cı finê bıqesiyo u heram bo, o rew rewî merdim nêbeno.

Vanê ma hember heme neheqeyan bı camêrdeya xover bıdê. Bı camêrdeya şardê xo rê, zıwandê xo rê, edet u toreyandê xo rê, war u welatê xo rê wahêr bıvıciyê u dı a ray dı bışan u şerefêdê xo ya bımirê. Demo kî ma hember neheqeyan nêvıciyê, neheqey ma serra kemi nêbenê. Kam şıro u biro do ma rê neheqey bikero.

Merdim çend wende, çend zanaye, çend dewlemend u çend bıqıwet beno wa bıbo. Demo kî raştey nêvino, raştey nêvaco u raştey ser nêşıro, şardê xo rê, zıwan u kùltürdê xo rê wahêr nêvıciyo o hiço. Demo kî kes raştey ra bıterso yan zi semedê menfeetê xo raştey berzo xo lingan bıno u ay niyaro zıwan, o merdimokî winisin qe çiyê niyo. Ferqê ê kesdê winisini u sergini cêra çiniyo. O keso winisin puş u palaxo u demo kî paneyo jewser veşeno u çend vacê dun veceno. Zey fısta şeytaniyo. Bê boya pısı, boybexı vetenî karnadê ey çiniyo. Kesê winisini boyıniyê, fısnıyê.

Kes kamcin şari ra beno wa bıbo, vanê bı a şareyda xo ya sereberz bo. Demo kî kes şareya xo inkar kero u xo şarnay serro bihesibno, ey dı çiyê çiniyo. Wexto kî kes şardê xo rê nêbo, kes nêşeno o şaro kî keso xo cı serro hesibneno ê şarırê zi bıbo. Kes demo kî şarê xo inkar kero, şıtê xo heram kero u heramzade bo, kes xo hewt awandê zemzemiya bışıwo, tonana sabun xerc kero, fina kes nêşeno xo pak kero. A heramzadeyey zey qatranıya dıskıyêna cı ra u cı ra nêşına.

Merdim bı zıwan u kùltürdê xo ya şarandê binan ra yeno abırnayenî. Qe ê jew şari çaredê ciya nênuşneno, ka no filan şaro, filan şar niyo. Ferqê mabêndê şaran zıwan u kùltürê ciyo. Demo kî nê nêbê, belli nêbeno ka kes kamcin şarirayo.

Demo kî kes xo hiç bıvino, xo her kero, herkes do biro u bêpers cınışo. O wext kes nêşeno jewi rê vaco bê mı menışı. Demo kî tı nay vacê, do to rê vaco, ma tı her niyê.

Karê heri zi wegrotena. Xo her mekî, ma to nênişê. Kes serey xo xover cino, bêvengey u bêhesey a xo no, kam biro do seredê kesirodo. Lam u cimê ney çiniyo. Na raştaya u tum nay bı no hesaba ri dayo.

Şıma heme zanê kî, zerec dîşmenê cinsdê xo, dîşmenê nesildê xo yo. Qefesi miyan ra waneno, neslê xo xo serro kom keno, seydwani zi nano pa u inan kışeno. Kesê kî şarê ma ro-şenê şarnay u inan serro hesabnenê, ê kesê winisini zi zey insdê zereciya dîşmenê şardê xo, cinsdê xo yê.

*Kesê kî xo rê vanê ma insaniyê
U bı wahşeteya insanan kışenê
Ê kesi insan niyê, ê heywaniyê
Hetta heywanan ra zi ê raveyê*

*Belliyo diwêli heme pey hesiyay
Zalman suc kerd sucê heywaney
Labirê ê tum erzenê xo goşan pey
Qe inan rê kam do bîrmo cezay*

*Şarê kî şarê bini tum inkar kenê
Ê do bı çı ray u hesaba insan bê
Şarê kî, şarnay xo rê tum kar anê
Ê do qe kamcin riya bişê şar bê.*

Vanê merdım xo bêwar u bêwelat, bêzıwan u bêkültür nêverdo. Merdımıo bêwar u bêwelat zey mırıçıkandê beriyayay. Amnani no diyar yan zi no welatı, zımıstani jewna diyar yan zi welatı dı boy, solıx, arası gêno. Merdımıo bêzıwan u bêkültür zey darda bêmeywe, bêriçe, gülda bêboy, vıllıkda bêper, veyvda bêsurıkı, ayredo bêarış, masedê bêawı, teyrdê bêperzani, zey erebada bêmotor u bêteker, teyaredê bêdümen, dar u berdê zurayo. Lalo, kero, koro, seqeto, ruto. Zıwan u kültür şaran temsil keno. Demo kî nê çınêbê, kes şar zi nêhesıbêno. Ferqê mabêndê heywan u insanan ra jew zi zıwano, kültüro. Eger ma wazenê ma zi zey ê şarandê binan birê sınısneyanı u temsil kerdanı, vanê ma nê çıyandê xo rê wahêr bıvıciyê u inan ravey berê. Zıwan u kültüur, war u welat heme çiyê kesiyoy. Nê nêbê kes zi çiniyo.

Sayêrı say, mırwêrı mıroy, gozêrı gozi, gülêrı güli tepşena. Lacê Zazay nêşeno eyın wextı him lacê Zazay u him zi ê Kürdoy bo. Lacê Zazay lacê Zazayo, ê Kürdoy lacê Kürdoyoy. Kes nêşeno Zazayo Kürd yan zi Zazayo Tırk bo. Kes ya beno Kürd, yan zi Zaza, yan zi Tırk. Zazayo Kürd, Zazayo Tırk çiniyo. Nê heme kayê, kayê xapeynayenê ma serro kay benê. İngılızo Alman, yan zi Almano İngılız esto, Zazayo Kürd yan zi tırk zi bıbo?. Vanê ma nay bızanê, ma yê yenê kayandê neyaran, ma inkar kerdoxan.

Vanê insan ker, lal u kor nêbo, başnawo, bıvino u bıyaro zıwan. Vanê finê serey xo hewado, berz kero u çorşmey xo bewniyo u bıvino şaro bino se keno u çı haldıro. Vanê goşanê xo akero u goştarey bıkeroy, şaro bino semedê şareyda xo çıçı vano, çıçı keno. Vanê laley a xo nêno, qısey bıkeroy u binuşno u bı no hesaba heme çı xo rafino çımandê şaran, çımandê dinyay ver. Ey ra vanê kes bı zıwandê xo ya bıwano, bıwano, bıwano...!, binuşno, binuşno, binuşno...!.

Vanê ma wextê xo fek pê eşteni, fek itıqatê pê eşteni, fek linga pê anteni, linci pê eşteni u tırbânê pê kendemı ra vıradê. Kam xo çıçı vineno wa bıvino. Kam wazeno wa şıro Cemevi, kam wazeno wa şıro Cami, kam wazeno wa şıro kılıse, kam wazeno wa şıro qahwexane, kam wazeno wa şıro cana. Kam wazeno wa xo rê vaco Zaza, kam wazeno wa vaco Kırmanc, Dımılı u herwına. Labirê jew çı esto, vanê demo kî nê naman kar ano, dest wıjıandê xo serno,

goştarey zerida xo bıkeroy u heqıqeti, raştay bıyaro zıwan. Nekı wexto kî Zazayo, vaco ez Kürda yan zi çınaya. Raştayê esta, a nêbo hend şenê xo rê vacı ez noya, no niya u namey xoyanı, vengo. Demo kî tı zıwan u kültür, war u welat, kamey u sınısnamedê xo rê wahêr nêvıciyê, inan dıstandê şarnay dı verdê u hendê mısqalê qımetê cı nêzanê maney ê çıyan nêmaneno. Demo kî kes bı zıwandê xo ya nêwano, nênuşno u pa qısey nêkero, edet u toreyanê xo nêşinasno u inan niyaro ca, qe do se bo?. Ma heme nay weş zanê o wext do se bo. Kes do hiç bo u hendê nenguyê qımetê cı do nêbo. Demo kî kes ninan nêşinasno u niyaro ca kes do inan vını kero u bı xo zi pa vını bo u şıro ê jewna şari ser. Dınya dı xeylê şari estê kî, bı no hesaba vını bıyê u wertera ameyê werzanayanı. Qe rocê ma serro fıkrıyay, hetta ewro ma bı çı hesaba lingan serro vınderdê u vını nêbıyê?. Samed akerde u belliyo. Gırdanê ma o çı wextê xo dı ard bı ca u dıstandê şarnay dı nêverda bı serro tahribati vırazê yan zi xo serro bıhesıbnê. Ey ra amebı u resabı demdê ma. O heme çı ma rê mirasê inano. Labirê wına şıro, ewro ra tepeya ma zi zey ê şarandê vınıbıyayan ma do zi vını bê. Hal no hal bo ma do wertera birê werzanayanı u jewna şari serro birê hesıbnayanı. Bı no halla ray şıro, taydê ma do Kürd, taydê ma do Tırk u taydê ma do zi çınabê. Bı na raya, bı no halla ma do bındê rayda xırabı, rayda şaşı kewê u pede şırê. Ma do nêşê meselan miyan ra bıvıciyê, raya xo xovero zelal kerê u bı no hesaba vını bê. Taydê ma do zi kamcin welatı kî ê tey manenê, do o welatıç bê. Bı na raya, bı no hesaba nezdi ra ma bı dıstandê xo ya tırba xo aşanenê u xo kenê tırbı.

Ma heme nay rınd zanê, faydey çımdê raştı çımdê çepirê, ê çımdê çepi çımdê raştırê çiniyo. Hergı çım gorey xo verni u dormey xo vineno. Şıma ra reca mı bı çımandê xo ya heme çı bıvinê u bı çımandê xo ya ray şırê. Çımandê jewnaya mewırê çıyan ra u bı çımandê inana ray meşırê. Demo kî şıma çımanê xo bıgırê u bı çımandê jewnaya ray şırê yan zi çıyan bıvinê, demo kî ê çımanê xo bıgırê şıma do kor bê u tari dı bımanê. Reca mına dıdını şıma ra a ya. Ker mebê, lal mebê, kor mebê. Heme çı bı çımandê xo ya bıvinê u bewni rê şaro bino se keno, se nêkeno. Bewırê u başnawê şaro bino çı haldı u ma yê çı haldı. Çiyê ra mettersê, qısey bıkerê, raştay vacê u raştay rafınê çımandê şar-

andê binan ver. Bı no hesaba ancax ma xo bîdê sînasnayeni u qebul kerdeni.

Roşnber u nuştoxê ma, wendox u welat heskerdoxê ma qe xo meqahrînê u metewnê. Kütîki çend şenê wa bîlawê, çend şenê wa siyan dîmî bîremê, şîma goş pa mekûwê u tim zey xo bîkerê. Kar u gîrweyê xo bîdomnê. Bîyayanên şardê xo, cî serera ravêrdanê cî tim bîyarê zîwan. Peynîda na ray dî lec zi beno, merdemî zi bena dawa şareyda xo bîramê. Çîçî rê mal beno wa bîbo, şareyda xo rê, kameyda xo rê, sînasnamedê xo rê, war u welatê xo rê wahêr bîvîciyê. Çîna zey nê çî, zey na ray bîmbarek çîniyo. Na dawa ramîteni şan u şerefdê camêrdeyaya. Ey ra çîyêra metersê u dawa xo bîvînê.

Qet, qet, qethînu billa robot u rotoxi mebê. Şîma heme yazanê, robotan insanî pîrogram kenê u ê robotî zi goreyê pîrogramî hereket kenê. Labîrê wext beno tersey, pîroblemi vecenê. Demo kî tersey yan zi pîrobleman vecenê ya xo veşnenê, yan zi zarar danê çorşmedê xo. Ju ju fîmî zi tehamûl yan zi taqetê cî a pîrogramkerdenî rê nêmaneno, nofîn teqenê, lete lete benê. İşte o wext çîçî kewno cî ver zarar danê cî. O keso kî ê pîrogram kerdê o zi cî ver kewo ey zi kîşenê. Rotoxi zi xo ra veri ra belliyê. İnan dî ne nefis, ne şeref u ne zi hesiyet esto. Kes çî pîsey vacê inan ra paweno. Ê semedê menfeetê xo şenê may u waya xo zi berzê bazar u biroşê.

Vanê kes xeyalperest, hewnperest nêbo u nêkewo hewn u xeyalan dîmî. Hend şenê hewn bîvînê u xo rê xeyalî ronê heme vengo. Peynî dî ne çîyê esto u ne zi peynîya cî yena. Hergî şewî nê şenê pêdîmî, pêdîmî tekrar bê. Kes do kî nê hewn u xeyalan dîmî kewo, vanê bê nînan xo rê rayê bîvîno, çî vîraco u inan heqîqet kero. Hewn u xeyalî zi heme zurê. Ey ra vanê kes raştey bîvîno u ay ravêrno weşîyey.

Şîma ra pers kena. Lazîmeya Şêx Seîd u Seyîd Rîza'y u ê kî bî inana piya amey kîştîni yan zi dardakerdenî çîçîrê estî bî?. Pery cî bî, mal u mülkê cî bî, Mewkî cî bî, warê cî bî, namey cî bî u ameyê sînasnayeni, ê bî xo heme ameyê heskerdenî u qîmet cî dayeni. Qîsanê cî şardê cî miyan dî pery kerdê. Siya kî inan ronayê, a si bê inan, bê izîndê inan, bê emîrdê inan cara, herumî ra nêlûwayê. Dormeyêdê çîyo hera est bî. Seyîd u Serdari bî. Gorey nê heme çîyan, kemeyê estî bî. A kemey çîçî bî? Madem heme çîyê inan bî, semedê çîçî inan xo eşt adîrî miyan, na qerşunan feka u da kîştîni? Semed zahf akerde u zelal bî. Semedê serbestey, serdestey, xoserbîyayeny. Semedê xo, şardê xo, war u welatê xo inan xo eşt adîrî miyan u na qerşunan feka. Semedê bîndestey ra reyayenda şardê xo inan serre hewada u lec kerd. İnan zi şayê zey a ê binan mîl ronê u bêveng, bêhes bîmanê. İnan zi şayê zey a ê Tîrkan bîkerê u emranê inan bîyaro ca kî, cî rê çîyê nêbo. İnan zi şayê war u welatê xo u şarê xo biroşê Tîrkan, Tîrkî zi inan paşa kerê. Labîrê inan na ju nêkerdî. İnan raya camêrdey, raya sereberzey, raya şan u şerefî nê xover u po şî. İnan raya rumetî, raya raştî, raya serbesteyda şardê xo nê xover. İnan mîl nêrona, xo nêrot u teslim nêbî. İnan zey ewroy, zey taytaynan peyetîna Kürdan nêkerdî, Kürdan dîmî nêşî u nêva ma Kürdiyê. Bî o hesaba beno bîyameyê

ef kerdeni. İnan bî zanayînda xo ya, semedê serbest kerdenda şardê xo lec kerd. Semedê nê meselan xo hibe kerd. Eyra, o semed ra amey dardakerdenî. O semed ra amey kîştîni u sîrgun kerdeni. O semed ra dest neya mal u mülkdê cî ser. O semed ra heme çîdê xo ra bî. Keso bîrumet, bîşan u şeref do nêvaco mî rê çîçî. Serey xo nêcîno xover u nêşîro xo teslimê neyar u dîşmenan nêkero. Do mîl nêrono, robotey u rotoxeya şarnay nêkero. Kes do hember bîyayanen, hember neheqey, zordayeni, inkar kerdeni, talan u wêran kerdeni bêveng nêmano. Kes do peyetîna şarnay nêkero, inan dîmî nêşîro, xo inan serro nêhesîbno u bî no hesaba şarê xo niyerzo lîngan bîn u inkar nêkero.

Vanê ma nay weş bîzanê. Kes en weş derdê xo, bermî xo, şînê xo, deyranê xo, waştînanê xo, heskerdena xo, meselanê xo, şêneya xo, kêfweşeya xo u vatenanê xo bîzîwandê xo ya ano zîwan, dano teber u rafînenî çîman ver. Kes bî zîwandê xo ya şeno en weş çîyan bîzemîlno, meselan, estanîkan u jewbî çîyanê xo veco yan zi bînuşno. Zîwan himê heme çîdê insanîyo. Kes hisanê xo ancax bî zîwandê xo ya şeno teber do. Kes bî zîwana şeno piya bîkero, pê dî bîdo u bîgîro. Ey ra zîwan zahf mîhîmo.

No pancês.vîst (15-20) serîyo ma yê tim nê çîyan tekrar kenê u nuşnenê. Labîrê hewna şarê ma yo xo nîno, raya xo xovero raşt u zelal nêkeno u niyageyreno kokdê xoser. Hendîk kî ma nuşna, hendîk kî ma ard zîwan, dî zeri da ma dî hisê heskerdenî, hisê sînayoxîni nêmendî. Nuşnayeni u vatîni ra zîwandê ma serro muy rûway, labîrê hisê şarey u xoserbîyayeny ma dî aya nêbî. Zeri u zerey ma xîncan ra, gefan ra, lanet wendîni u varnayeni ra pîr bî, labîrê şaranê hemberdê ma fahm nêkerd u tim waşt kî ma asimîle kerê, xosero bîhesîbnê u werte ra hewadê. Şeherandê xo dî mî no çî, no xînc, no lanet u nê gefî tim u tim ardî zîwan. Meselandê ma dî, hisandê ma dî fîna nê çî estê. Nê biyê leteyêdê gandê ma, weşeyda ma. Ey ra nê meselan hisê ma kok ra peyşnay u kerdi wişki, kerdi puçi. Demo kî ma panuşti (qelemî) gênenê xo dest, hima inkar bîyayena ma, kar ardena şardê ma, ma serro kaykerdena neyar u dîşmenan, xodesta dayena şardê ma, xapeynayena cî, karardena cî, peyetîni kerdîna taytaynan, şarnay dîmî şîyayena şardê ma, şarnay serro xo hesîbnayeni, tertelêy şardê ma, sîrgun, tepîştîni u kîştîna cî yenê ma vîri. Ey ra ma hima dest peykenê u nê çîyan nuşnenê. İşte nê çîyan, nê dawînan ma dî hisê heskerdenî nêverday.

Vanê kes nuştoxandê xo rê, zanayandê xo rê, roşnberandê xo rê, dawa Zazayîni vînayoxandê xo rê, welat heskerdixandê xo rê, kitab u pêserokandê xo rê wahêr bîvîciyo u nêverdo hendê mîsqalê zarar inan reso.

Ma heme nay weş zanê zîwan bî çî babeta, kamcînan rayana asimîle beno, werte ra werzeno u beno vîni. Demo kî kes bî zîwandê xo ya qîsey nêkero, pa nênuşno, kitabînanê xo bî zîwandê xo ya nêvecî, inan nêwano, nêdo wendîni u wahêr nêvîciyo, bî rehateya do vîni bo u werte ra biro werzanayeni. Hetta nuştîna xatîrdê şîma.

2005-04-02.

Barê feqir rucê rueşun çinika.
Vatê vêrinu

Çabaxçur

Mekêrin

Toyê ticê mi mekêrin,
ya mi kena germın
Toyê wulat mi mekêrin,
têna yo wulat miwo
Toyê waştîyê mi mekêrin,
têna yo waştîye mi esta
Toyê mi mekêrin,
ını gun mi Hoday do mi
Toyê zazau mi mekêrin,
ını zerrê mi zazaun miri vêşeno

*Ax lemin, ax ez semed zazau xu bermenu
Ay lemin, lemin ğeribi ma wulat ra visti diiri*

*Zêrr ina alamanya-d' çiniya
Merdımti ina alamanya-di çiniya
Zerrê mı vêşenu ina alamanya-di
Zerrê mı vêşenu ina ğeribi-di*

Zaza yaşar

Pê yo vil wısar ni yeno.

Vatê vêrinu

Welate adet u tore Zazayan

Jê her mıleti, mılete Zazai de adet u tore xo zaf khanê. Jê her mıleti, mıleto Zazai ki eve na adet u torune xo dina sero wesıyaena xo rameno. Erde anadolie sero gıranena xo eve qımete na kulturi beli bena. Nêzan çand hazari sero ke, hometa Zazai verva sari, verva kulturuno xerivu xo sevekno. zere adet u torune xode xeselbiyo hata roza ewroene ando.

Ewro Jê tae mıletu, Mıleto Zaza ki tengedero, her hetıra tengede ro, Zone zazaki vindbiyaene ra çütirixeleşino. Kultur yani werdene u simitene, raustene u ronistena xo biyaene u kerdena xo tenge dera. Vist sera peenede rostberde u welatheskerdoxe Zazau xeyle çimie xo vindbiyaene ra xelesna kerd kitav u Perrlodu/ Peseroku. Acaba zone xo zazaki vindbiyaena ra xelesnene?

Tıka de simare mabene suka Desimi de tae adet u toreune Zazau ra qalkenune. Mira gore na adet u tore zaf dewlemende. Mabene Zazau de na kulturi hasteni, bıraneni, têdüsteni, zereweşıyaene arda.

Anagore 1: Goşkerdene.

MAA SITI

Desım'de cenci zewejine. jê her qanune dina u tabiati cinike digan/dicani manena. zen ke bi 4-5 asmeni, zere maa xode lewino. hermetune kokımu domanura vatene nu verva cıki lewiyo.

Zene zere mae raa virende ke lewiya verva çıye lewino. mesela eke verva masi/mosei lewiya doman zaf beno cust.

Eke verva heri/here lewiya doman beno saf u budela, yani jê heri/here.

Zen verva her çı levino, kam çı zoneno verva çıçı lewino!

New asmura tepia zene zere pize maa yeno ra rie dina seri. beno derguse. o dolme de site maa derguso desinde nino, yaki jê mal u gau axuenı beno. Jü bızeke jü bijek/bijeke arde waire bıze desinde bijeke vere bizera cene bene bone cêi/kei de sıt kene gulede. Roze, di roji eve site zewna bıze kene weıye. zeeni ra tepiya site biza mae axuin beno. bijek ke site maa xo litı desinde mireno. Isonu de ki niaro piye ke ame riye dina zere dewe ra der u ciranu ra kamiji hermete, cinike ke site xo yeno, ena sıt dana pize newei. Na hetmete u cinike i/a pizeı re/ derguse re bena MAA SITI derguse domanune vora saykena/têsera nekena. jê domane xo sero lerzena. Doman ke bi nêwes, derguse ke kote tenge maa derguse vengda maa didine yani maa siti dana piya derguse kene weyiye yaki kene wes.

Eve na hal a derguse beno/bena doman(tika de Lazeku sero mesela ave benune) kuno 5-6 seru. sıt ra bıriyo çê ra beno tever. Gıra gıra dina dorme xo silaseno. der u ciranune xo. Ap u derezaune xo, xal u werezanune xo silaseno. Doman endi maa didine yani maa siti re motajena xo nêmanena. Ma u pie domani sekene? lazeke xo re jü KEWRA vinene.

Anagore 2. KEWRA

Lazek endi amora ver gereke sunnet bibo. Adet u torune Zazai de sunnet u Kewraeni zaf khana Tae isone ma wane. Khewraeni zaf qutsala u waxhte Hz. Yibaremi ra ave mabene milete ma de biya. Pi u maa lazeki laze xore jü kewra vinene. Na kewra hem dewe ra beno, hem ki yani jüyo xeriv ki beno. Virende mabene milete made piê lazeki ke feqiro lace xore jü kewrao dewlemend kerdene sae. Pie lazeki ke dewlemendo laze xore ju kewrao feqir ya ki se, seyit, budela kerdene sae. Neyse.

Kewra, hurenda piye lazeki de yeno. Doman re pi'eni keno. Piye lazeki ke pi qurvetiye, lazeki re wair veji-no. Pi ka laze xore çütiriyo Kewra ki kewrae xore heniyo. Her waxht her cade domani seveknene, gorikeno. Doman yeni 15- 16 sero, endi domaneni ra vejino beno xort. suke silaseno dina teveri silaseno. adet u torune xo miseno. dina de eve zewna çimu ra niadano. Kewrae xora zaf motaz nêmaneno. Dergus beno lazek. Lazek beno xort/cenc. Na cenci re endi jü bira/MISAYIV lozimo.

Anagore 3. MISAYIV

Maa siti noveta xo qedene destur dave/dabe Kewrai. Kerwai noveta xo qedene sıra ame Misayivi. Na xorti re, cenci re endi jü Bıra/Biraeqoni lozimo. Xort endi ame ra ver, kuno cem u cemaat zewejino. Dina endi zewna vineno. Rindeni u xiravnena tesera çineno we,dina vineno. kar u bare dina ra teyne base nêkeno, cirê jü bira poştdar lozimo. Na poştdar Misaivo.

Her cenc, her xort 18 yaki 20 serre de zewejino. Ya ki eskerena xo keno. Xort ke şî esker hurenda dei de

misaive xorti/cenci çime xo ma u pie misaive xo sero beno. Tenge de reseno ci cire ordım keno. Zewejiyaene de Misaivi têlewe de bene. aqıl u ordime dane zumini.

Çê de, dewe de, kora, birr de her cade her waxht na misaivi zumini seveknene. poştı danu zumini. Pêrodaiste zumini sero yene. Hastiyede zumini de huyini. Verva zordarena weşiyis de têlevedere

Jü misaiv ke şî eskeriye, misaivo bin çê misaive xore wair vejino. hermet/cinika misaive xo jê waa xo zoneno. Ma u pie misaive xo jê ma u piê xo zoneno. Domanune misaive xo jê domanune xo sevekneno, qorikeno.

Taifa kewrau, Misaivu zumin de nêzewejine, cena u laze zuimin piya nezeweznenê. Hata ke mabene kewraeni de haut beri(kusak) nêverdi ra. Misaiveni ki nia ra hata ke haut pi u ma'i mabeni nêkewti zumin ra çene/ keyneke nêcenê. Cıke kewraeni, misaiveni jü mulxut jü çê saibene. zumınrê jê wa u biraê.

Serune peenu de mabene milete made na koke tene biya zar. kewra qımet kewrae xo nêdano. Misaiv qımetmisaive xo nêdano. Çıke zumini re motajena xo nêmanda. Adet u tore koka xora biye düri. Jü millet ke koka xora bi düri, beno mileto kokbir axmebeno sono.

Omodiya mı nawa ke milete na hata roza peene adet u torune xo bisevekno. cire wair vejiyo. Xore wair vejio. Eve na adet u toru her dolmede hem xo, hemi ki adet u torune xo xeleseno

Usxan Cemal

TAY KÊ DU ŞAMİYÉ MA

Eyro ez qederék derheqdé werék ma 20 sere veré joy dı a dinyada xwudag xasé mabi de pewtéw werdé bı qewldé mawa mın waşt kı ez eyro verniya qalemda xwu bızvırni ra kilerdé maw, beyra kileru mutfaqdé mayé kani akeriw şını zerew dı zemande réwitiyék bikeri. Ma péroyé zexiredé werdé xwuyog tamam dı heywanan, rezanu debru citew baxçew bostanan dé mara ameyé; dı kilerdé xwude cem kerdé, qayé zımıstani, payizi qarme vıraşté, rezra rıbu bastéq vıraşté, tanturu peniru teréne heywanira kewté ra dest.

Loqlıqu seropayé qarmike dartéwew zımıstani werdé, kedog şande ameyé pewtışiw ameyé weri, ma éra vané şami. Şamiyég dı kédé made ameyé pewtışiw eka yené ramın viri; Bülxül, ‘Eside, Germiya doy, maléze, Nané bındé adırı, mişewşi (şorba), rız, mast tawa, jaji, samire, avsirke, gebole, küfteyé degrotey, kufteyé rişi, nano afki, nano şikeva, Germiya rişi(hamti), kerkot.

Derhaqdé vıraştısu, lezzetu, t’amde eninede ez tay izah bikeri:

Bülxül (bulgur pilavı); genımog amnani yeno kuwayısu xüsusi t’aneyeno beno bülxül miyandé awede yeno pewtışiw, ronı sole küno veru yeno weri, şamékda asasterina mabi, weşebi.

‘Eside: Dı miyandé awew rıbide ardi ameyé pewtışu ron kerdé miyandé a ‘esidew ameyé weri şirinayiyékda weşebi.

Germiya doy: amnani hemen hemen hergu roce do girénayéw, genimo küyaye dımyandé céde ameyé pewtışu eger nehayu puneyke bı eştayé cı heyne biyé weşe.

Maléze: ardi dı miyandé awede pewtéw ron eşté miyanu werdé.

Danu: genimu nahey dı awde pewtéw ron u sole eşté cıw werdé.

Nané bındé adırı: nanékdo weşu, şamiya mısafirandé azizanbi .Miyané nani kerdé piré tanturu, qarmew, piyazu, kartoliw eşté bındé adırıw, pewtew werdé. Roné heywani kerdé perow werdé, dı kıştıda céde amnani bı do zımıstani bı şerbetdé ribdé rezan werdé.

Mişewşi: genim kıwayéw, t’anayéw, kerdé miyandé niskanu dı awde pewtéw bıronu sole werdé .

Rız (pirinç pilavı): rız awde girénayéw ronı sole kerdé miyanu werdé.

Mast tawa: genımog gayé şorbada sıpeye küwawu t’enab, dı miyandé doyde pewtéw ron kerdé cıw werdé.

Avsirke: sir küwayéw dı miyandé awedé pewtéw ron kerdé cıw werdé.

Gebole: zımıstani terénewog amnani tantur kerdé wişku, cıra vıraşté, o teréne ardé dı miyandé awede fişenayéw cıra doyé teréni vıraşté, siru ron kerdé miyandé céw o dowu ronı sir kerdé miyandé şamıda şorbada sıpeyew werdé.

Küfteyé degürotey: hurıkdé bülxülira küftey vıraştéw piyazu bülxülü, perçeyé goşté qarmi téniyamde kerdé miyandé küftanu é dı awede girénayéw kı ameyé

pewtışi, ardé kerde leganéku, péroyé külfetdé ké tédir, ron kerdé é küftan seru werdé.

Samire: korék berdé küwayé dı hewendew, hetanig péroyé qalıkdé koréki biyé puş obin ardé dı ronde pewtéw werdé. Rıbu ron kerdé miyanu werdé.

Jaji: genımog hema tezewo friko, berdé serküt kerdéw, dı hewende küwayé, kerdé fené şorbada, dı awde pewtew (girénayéw) ron eşté cıw werdé.

Küfteye rişi: é küfteyég nédegroteyéw, ine henu rişi wené.

Nano afki: o nanog ron soné rıdé céw, tenık tenık tewqda adırı sero virazenew ya rono tené, yayke ronog dı miyandé rıbide qıjılrawo beradané ra seru, bı kardı kené perçe perçew wené.

Nano şikeva: nanékdo ewnawog, mirécé bı ‘ecele şaneyeno péw,virazené kené nan, loma nino ra; yané şikevawo .Nano şikewa é mirdé şikevayra, tenık tenık pewcenéw, ron soné cıw, wené .Genellikle eğer; joy hewnék diw, serésıbay wüştew waşt sedeqeyék bidé; ano hema lezew beze, tay mir şaneyeno péw, bég hévida cévınderé, qabog bira, ano henu şikeva pewcenow, ron sono rıdé céw dı tebeqande Rızalillahi sedeqe réşené kéyandé cıranandé

xwu. Badé hewnandé şerıban, ewna sedeqa kéra wecené teber vané wa def’é belan bıkeré.

Germiya rişi:genım, neheyu niskan dı ronı awde pewcené, isot erzené cı.

Kerkot: genimo nim şıkte ardé, dı miyandé doyde pewtéw zeg germiyag, genımdo saxlamu nehandé miyandé doyde ameyé pewtışi, kerkotıke genımdo nim şıktewo fendé bülxülirayék miyandé doyde ameyé pewtışiw şande werdé.

Kedu te’amé werdé ma é çiyékdé mawég gavag ma é kerdı vını mab pabé éwa şexsiyeté xwu, boyu bereketé xwu, xatırané xwu, perçeyékdé rısmde xeyalandé evu ecdaddé xwu tarıxu waxté xwu germintiya zımıstandé xwüyé çılı, honıktıya amnandé xwu, ‘eşqé xwu, bermışu hewayışé xwu, zewtanu du’ané xwu, rengu boya xwüyke tedir kené vını.

Xılıkég ma cıra rıbu ron werdo, merıwog macıra awu do şımıta, meşku kewndézu déza ma, denew senduké ma, perçeyékdé ‘azıdzé kültürde mayé.

‘Esidag şirinayiyékda rocandé serdınandé zımıstani bı dı cınsıbi(çeşit,enwa), ‘esida arıdandé dıstarıg, ena goredé, ‘esıdda arıdandé areyıra qedré caye kemib, ag arıdandé dıstarıyég miyandé şerbetdé rıbide ameyé girénayışıra ameyé vıraştısu, misqalék xaşpolınebiw ag arıdandé areyıra ameyé vıraştışiw, ron kewtéci heyne bı lezzetu zerife bı.

Ciméli: rıbu ron adırde girénayéw, loqénani tede hencernayéw werdé.

Nano tanturın: eno nané mısafirandé şermib; tantur kerdé miyandé naniw, nan tewqesero pewtéw ron u rıb yayke rono bı tené kerdé rocıw werdé.

Dolmey: amnani rızu bülxül kerdé miyandé bacıku balıcananu peldé mewe, zımıstanike kerdé wuşkandé cine miyanu, werdé.

Nané tawa: nan dı tawada ronide viraštew ewna ronin do yayke şerbette ribi verde werdé.

Do kerdé meşkutike, meriw xılıkande awu çiyé bini depo kerdé, kilerde xılıkiw zapıkiw deneyiw dézeyiw kewndézu çiyé ewnaki bibi. Amnani zerzawatra; fıringiw, bacıku, balıcani kerdé wıšku, zımıstani pewtew werdé. Bacıkté tujıra isotékdo, xıdaro tuj, viraštew t'emékdo xas dayé pérodé kedu weru te'aman. İstog Héne'yici cıra vané guzın, yané tuj, gerek ma ayne, péroyé te'amanu rengandé xwuyég ma kerdé vıni, peyda bıkerinu, ine 'esla nékerın vıni. Veréjoy ma salçe nézanayé vırazınu pé amel nékerdé, tek isotu, zerzewaté wüşki, zımıstani pé 'emel bıye.

Küy (küdüri), dolmıkiw, kuyé mıle dergike baxçandé ramité, küy zımıstani kerdé tırşe, awa sımaqiw rıb kerdé veru fené (dıcadé) xoşabi werdé. (Dı béwendandeyké ameyé vıraştışı).

Dolmiki kerdé felqeyiw girénayé, bı şili werdé.

Küyé mıle dergi, herunda sükrade şüxülnayéw, vaté ena sükradag küyda mıle dergera vırazyawara, xeberi medé, Fatma Nebi, bı enaye dere kerdo, gavag şiyé dere kı, serew potané xwu bışuré; a fené sükra şüxülnayé.

Şorba sıpeye: Genım küwayé, teşt kerdé, t'anayé, bı dıstarıda ké, o hurık, dı awede pewtew, piyazu ron kerdé miyandé céw, werdé.

Çolemey: miro awın dı tawada ronide qıjılınayéw yabı dow mast, yayke şerbeti verde werdé.

Veréjoy zeg seyın dı her deru doride areyeyé awe bibiw, millete dı areyande genımé xwu t'anayé, ewnaki areyékdo qıckekike dı her kéde bıb, kı naméce dıstarıbi, dıstari ke genım kerdé ardi, la misqalék ardécé xışnıbi, gavag zımıstando ğıdarde, eger wayiré ké, bé tevdır bayéw, mecburtide (kı néşkay bırsayé areye) bı dıstari ardi vıraşté, seyın çerxé areyé geyreno, çerxé dıstarıke, idarékbi, werhasıl hiç wext inşaallah go çerxé milletda mawa azize névınderé, şı'érey bı destı bırnayéw meqeşrı yayke şı'éreyi şanayé ra miyandé bülxülü.

Rız qırme kerdéw pelase sero kerdé wüşk.

Bostanandé kéberidé bejide, peynıda wesaride tirozi ramité.

Baxçandé awe verde fıringi, bacıku balıcani, rihani, güle berberoyiw, küyü dolmıkiw, xeyari ramité, dı bostanandé bolawıyandé çeman verde zebeşu qawüni, ébeji deyke, petéxi ramité.

Veréjoy sobey çınıbi, küçıkede adır kerdé we, zımıstani roşndé zuke (çüwa terne küwayé u adır nayé pawa ayeyke mışhali dayé) verde nıştéro, germdé küçüke verde xwu kerdé germin. Qazaxiw çılav lemba icaté neweyé, sobeyke. ég zenginıbi, külaban sero kewté ra, doşeku, lüksé eyroy çınıbi. Feqırıke pelase sero kewtéra.

Wextog şıné rezanser, rıbu bastéq vıraşté, şıbi dayé 'esidero, rokan beyi dayé 'esidero, merdımı 'esida tezi, ron kerdé miyanu werdé kesmey vıraşté (Genım vıcnayéw te'nayé, ardé cé eşté miyandé şerbetdé girénayédé keleştı dé rıbiw, peyşayé, kerdé teştanu, kerdé serdın) Badé joy bı kardi kerdé şılıw şoyan, bani yayke holıku xecitan sero kerdé wüşk.

Payızı badé paleyiyano, kıd cunde géley kerdé, genımı anté zare, héwanede kerdé rowu, pırekan vıraştéw, dartéwe, vıraştışé genımı ewnakıb: genım 'ewülü pırocıne kerdé, 'Pırocınég qereçıyan vıraşté (çermıké meşke kerdé dulık fené réştıke) dı procıne kerdışte o ğelewo werdiw tozu moz şiyé bıu u qımam (puş) kewté ra ser, qımamı o

werdi niyamra ameyé gürotışı badé joy dayé qetekero dı qetekede baqléki şiyé ra pey, bı eno newa ğele ameyé vıraştışı yayke ğele berdé şıtéw, é ğeledé şıtıra ardé xaseyég qabé nandé patilew, qabé bastéqi xerc kerdé, vırazyayé.

Ceniyékda jéhati roc ameyék (kélék, kéle), kı ameyék 16 welcekıb (welçekéda qıce 2teneki, apile 4 tanekıbi) ğele vıraşté. Ğele vıraştışı dıma verbı payız bülxül girénayış bıb u bülxülog girénayé ma ardé ron kerdé miyandé danıyanu werdé, zaf bı lezzetıb.

Payızı şıyayışé serdérezi, xwura d'ewayékda wayiré rengu boyandé xasana. Ezgo ayriyeten u bol bol bahsé vıraştışdé bastéqiş, bışewe lédé rıbi verde kebabdé, goştı dé teramıda, adırdé léwég verdé xecıtandé neyayé ro adırı ser bıkeri.

Payızı boyu tamé qar me kerdişike wayiré lezzetékdo xas bıxwu bı . Qarmede serebırnayışu çerme (poste) kerdişé heywanan dıma, goşt ardé zere serrupayu loqlıkıke cenıyan berdé çımedé awewog hema newe teqayé(ver bı payız) sero kerdé paku ardé sole kerdéw darté we qabé tevdırı tedarekdé zımıstani. Goşt kı ard zere bı meskiw kardi kerdé werdiw sole kerdéw nayé ro adırı ser, zeriya heywani dı miyandé bacıkté guzın (tuji) dew piyazide pewtew şamiya külfetıbi.

Qarme badog pewt roné pesi kerdé germinu deney kerdé pıré qarmew roné pesıyo keléşte beradayé raser. Heftedé qarmıde maliyanu cırananu misafirıanra bıgi heta pısingı kuçıkan roşan kerdé, hergu joy rızqu qısmetu nasibéxwü werdé. Béwendandew roşanandé cem(goştı bülxül) dayé, eger pırekék rok bardayé vate dı canı céra bıyé nano qatqatıko ronın yayké malézew 'esıdew nané tawa berdew şiyé dıyarıda a pıreke.

Eger kerkoto mayke poto

Eger hemtiya bıya tiya

Belé dı her kedu şamıda ecdadé made xatırayé ine, boya ine, rısmu rengé ine, hewayışu bermayış, şayıw eza , béwendew merg, payızu wesar ,tariw roşn , talıhu bé talihiya ine vınavış mümıkuno .Rızqu ked delılu nişaneyé nail bıyayışé qudretdé xalıqdé Rızıqé rızqanı .Millete ma layıqag dı kültürdé kilerdé cayé sero bı hezaran profesore maw bütçeyé milyar dolaran tahsis bıbé , la belé hetag ewna solaxanıcé ma aşıqe pesi bé ka ené kari ogo kam bıkeréw mago milyar dolaran seyın bışkın peyda bıkerın .Eger ma bışkayé ferheg (kültür) ' dé kilerdé xwu, axurda xwu , cıtü cobarda xwu , awdériw , seydu kültüré xwué şeharan (tesire kültürde mayé qezanu wilayetan dé xwu) kültüré edetu awayé zerdüştıyég niyamde made mendé , tesiré dıniw é bini.. Çiyé fendé enine sero ma xebatékdá ilmi bıkerdayé ga xeyrékdo pil cıra hasıl bıbé. Eno barékdo şenıku asané mildé zazaya né heşyarano xwura eğ dı hewnde , hewnu merg vane jovo, inew rehmatıyandé bınanra tı vacé çıke veng go néşé ine . Gelo néercénog bı hezaran profesor dı ené: jobınıra qaye namusu arazi mérdan kıştışı sero , sistemde xestaxanandé kanandé maw, müdawa ü şıfaxanandé mayé kananu ecxaxanau hekımtıwu doxtortıw ilacu dermanandé milletda ma sera bıxebetıg ka gelo verınané ma çı vaşıra çı şıfa dıyaw namé néwaşıyandé cine çıbyo.

LUWA DUZENBAZ

*Arédayox: Zerweş SERHAD
Çorşmedé Soyreg, Çermug, Şanquş u Gerger`d vajyeno.*

Wexténdi juw Luwé çınayénda juw pirikek dana xora, kewna qılıxdé pirikén u rojén şına dewı miyanra geyrana seydi lajekénd (qeçekén) do werdikek raşté cı yeno, naa luwı bena pıro çekeno xo doşı u dewı miyanra remena şına şına şıroı gema né qeçekı buro, cayéndı xo ancena daldeyé kı, solıxé vındero u édızıya xo bigıro.

De no miyabeyndı qeçek wuneno kı hal u mede (gırwe) do xırab bo, damış nébeno u luwaki kewta postedé insani aya kewno qısey u cıra pers keno vano:

Lajek: Dapirik tı kaman? Tı çı kesan?

Luw: Ez Dapiraka toya raşteya(heqıqiya) lajé mı. To seni mı nésilasnené kı?

Lajek: Ma wuniyo se, né goşé to çı hendé gırdı u dergiyé?

Luw: Ezı to rındı bıaşnawa, qandé coyawo kı goşé mı gırdı.

Lajek: Ma wuniyo se, è çımé to çı hendé gırdiyé?

Luw: Ez to hım nezdıra u hımzi kı durıra bıvına u bısilasna qandé coka, çımé mı gırdı.

Lajek: Ma wuniyose, a zıncıya to çı hendé gırda?

Luw: Ez boya to durıra bıanca u boyıbıkera qandé coyi, zıncıya mı gırda.

Lajek: Ma ekı wuniyo se, è desté to çı hendé gırdiyé?

Luw: Ez to durıra zi bışakı tepışa u banca xo vırrarı to bısinan, qandé coyi desté mı gırdı.

Lajek: Ma ekı wuniyo se, mıré vajı; oçı feké to hendé gırdı u herrawo?

Luw: La oxıl ewladé mı, tı çı hendı kewté mı bende persi persi kené kı, mexsedé mı fıkré mı oyo kı, tı seyde mıné ezo to bena kı u bışa kı to xoré bura. Tı zi risqé mıné u emşo zi émé mıné to fahmi kerdi?

Lajek: (qeçek) wuneno kı dapir gırwe çarnayo raştı, zewmbına zi tey çare némendo (çınıyo). Qeçek vano: Dapirik xora tı do mı bura, de hıma dıdı perséndé mı esté, ma nendé kı to ez néwerda ez bızana kı tı qe kaman? Tı neriya yan kı tı mariya? É dıdın zi ekı illam kı mı bura se, mırazéndé mı esto, qenekan veri na bılıkekan mı cıkı u bıdı a mı beno? Ewı bıçarey bıçaren mılekén xo roneno xo veri.

Luw vano: Ez mariya, mırazé (meramé) to zi ezo bıyaran cah. Yani bılıka to bıda a to destı. Labré tı di zi mıré vajén dahını qetin u bıla çınıyo, de tı do a bılıkeki sebikeré u paa koti bırsesén?

Lajek vano: Ekı beno (wuniyo) se, de nıkarabewni wecifedé xo bılıkekan mı cıkı qenekan ezi werdé heme çiy ayı dekera to zutıkı. Tı zi mı burı, to ezı werdı tepıya se, dıma zi a bılıkeka mı berı bıdı may u pér(piy) dé mıré u vaj hal u mesela wuna, wuna bıy ewı ame meydan, labré de bızanı kı, ez tora na(a) camérdeyin zi népawena. Çımki to dı a zerri çınıya.

Luw vano; Lama to merseli kerdi dergi, to ez şermaynaya. En rındé cıkı ezi to bıgıra u fina peydı bera keydé to. Tı bı xeyr ezi sılameti.

Lajek vano: De wuniyo se,rahma Ellaiyi kewta to pize fina zi rınd u rındo.

SUND

*Mevacı ki, mi ğeribi d' tu xu vira kerd
Bê bivini hal-haval u zêrrê mi
Waxti g' ez tic vinenu
Hesir mi yeni war*

*Hesre tue mi kerdi gec'
Çend duerim/gering mi sund wend, mi va; ez nêbermenu
Ombaz ome tue mira persê
Wuncê/Huncê hesir' mi omê war*

1999 Zaza yaşar

BÊ TI NÊBENU

*Holi g' yeqin mi estu
Holi g' ğeyalê mi esti
Ayi z' çinêben-se, mi se kerdin?
Bêti qehr ina dinya kaşniben' gule*

*Ek'e ti yo ruc şına-se mi zi tê beri
Wazen wa yo bir xuerti bo
Wazen wa yo guara(qebra) tengi bu
Se beno wa bibu, wa pê tu bu
Çimki bê ti nêbeno gule, bê ti nêbeno*

1999 Zaza yaşar

*Dêza va ez zerina, kundêz va; la ez ça biya?
Vatê vêrinu*

GÜLEN OLMADI BIZE

*Öksüz idik viranede kalmıştık
Garip yüzümüze bakan olmadı
Cesareti şansımızdan almıştık
Söndü Zazaların ocağı yakan olmadı*

*Kimsesizdim böyle çocuk yaşında
Çekilmezler olaylar vardı başımızda
Viran eller yayla idi hoşumda
Dedim bu ellerde kalam olmadı*

*Yakınlarım bile bana hor baktı
Kimi pencereyi kapıyı yaktı
Çaresizdim kanım içime aktı
Söz ettim mecliste gelen olmadı*

*Kötü kader bizi burdan da kovar
Elbette Piya kardeşler güneş sizde doğar
Şükür eyle haline mevlaya yalvar
Bence bu dünyada gülen olmadı bize*

*Zazaistan dağlarında kan kucak kucak
Ne ev ne bark kalmış nede bir ocak
Bizim evimizde yaz gibi sıcak
Kalmak istesende kalamazsinki*

*Ey moskof ayıları ey yüz karaları
Inşallah bulursunuz belanızı yakında
Zaza kardeşlerin her yanı yara
Sarmak istesende saramazsinki*

*Beyaz kar üstünde kırmızı kanlar
Zazaistan için verilen kanlar
Şeyh Said gibi nice alimleri astılar
Sarmak istesende saramazsinki.*

Palu isyan bölgesi Mir Ahmet Köyü

(H.)

Da hêr zerrî r´ astuer ra zaf vazda.

Vatê vêrinu

Wendueğan ra

ÇIME

Çime Zazaki de ju roştia de newiya, wesa, rindeka şirena.

Endi Zazakiye Çewligi ki pede Çime de nuşino. Ju imkanê ma esto ke Zazaki de fekê Çewligi ki bîwanime. Zaf heweso de rind da mi.

Xora ma peseroki ke vetene, Zazaki de fekê ki estê, pêro namene diyayene. Hama xeyle feki nuşine, maki peroyine wanenime.

Ju tek teyna fekê Mutki u Baykan xona kes nenusneno. Heq esto, rozeki i vejine yenê mekanê zunê/zıwanê xo.

Albazê/ embazê ke çime vezene heq kederê dine medero! Herkes xo dusti ra dest berzo ra ci. Cire nuste birusnê, dorme xode vilakerê u yemê peri ra ki cire dirxêni mekerê, sale Çime raveri şero.

Ebe destê heqi/homay tawaê Çimey re pingal nebena, zuqane ra xora sona. Xoji be maboke zunê/zıwanê ma nuşino, wanino, roz'be roz sarê ma jedino, zunê/zıwanê xore wayir vejino.

Ju mineta mi albazu ra esta; name asmu Tırki ci mekerê! Zazaki de cikerê. "Şubat" Zazaki de Gujige wa.

Asma juyine (1.ay): Çele, Asma diyine (2. ay): Gujige, Asma hireyine (3. ay): Mart,

Asma çarine (4. ay): Nisane, Asma Pancine (5. ay): Gulane, Asma şeşine (6.ay):

Temuze yanki asma amnania verene, asma amnania wertene(7. ay) , Asma amnania

peyene (8. ay), Asma paizia verene(9. ay), Asma paizia wertene (10. ay) , Asma

paizia peyene (11. ay), Gağan (12. ay) , Eke Zazaki verba roji deke name asmu ke

esto ine cikerê.

Ez vanane ke ÇIME ti xêr ama, sare u çımanê ma ser ama.

Hcansa

Gerger`ra name esto

Biray mayé eziz u erciyaye

Çime ame keydé ma weş ame xêr ame. Ma qandê zehmetê şima şimarê zerira silamê imbazey u birarey rıse mi.

Ma vatê qay mesela ma vınderdo, vengê ma biriyayo. La ma Çime diese ma inan kerd ki mesela ma qapax nébena. Ma tiyad

Çime desta ser çarnenê. Çime nustey edebi Zazakiya bıniso diha hewl beno. Çime miyand fekê zewna mentiqan zi bıbı, ma

wendenda ci sifte tayn zehmet ant, la dima ma diki zuwanê ma Eziganra Semsur zew zuwan u zew millete.

Ber xudarbê hezar fini berxudarbê.

Allah u teala sîma sitar kero.

(Osman.....

Kutik çirê gueştî kutik nêweno.

Vatê vêrinun

ELİFBE

<p>Aa </p> <p>Argueş</p>	<p>Bb </p> <p>Bum</p>	<p>Cc </p> <p>Cinêk</p>	<p>Çç </p> <p>Çıla</p>
<p>Dd </p> <p>Dik</p>	<p>Ee </p> <p>Engür</p>	<p>Êê </p> <p>Êyr(u)</p>	<p>Ff </p> <p>Fitık</p>
<p>Gg </p> <p>Gueş</p>	<p>Ğğ </p> <p>Ğezalek</p>	<p>Hh </p> <p>Her</p>	<p>Iı </p> <p>Inı, ina</p>
<p>İi </p> <p>İsuat</p>	<p>Jj </p> <p>Jun</p>	<p>Kk </p> <p>Kıring</p>	<p>Ll </p> <p>Lüyê</p>
<p>Mm </p> <p>Mirçık</p>	<p>Nn </p> <p>Nun</p>	<p>Oo </p> <p>Otopoz</p>	<p>Pp </p> <p>Pısing</p>
<p>Qq </p> <p>Qerpılas</p>	<p>Rr </p> <p>Ruec</p>	<p>Ss </p> <p>So(w)l</p>	<p>Şş </p> <p>Şeşadır</p>
<p>Tt </p> <p>Tiyara</p>	<p>Uu </p> <p>Una</p>	<p>Ûû </p> <p>Ûti</p>	<p>Vv </p> <p>Verg</p>
<p>Ww </p> <p>Wık</p>	<p>Xx </p> <p>Xiyar</p>	<p>Yy </p> <p>Yo, Yew</p>	<p>Zz </p> <p>Zarac</p>

Viraştuêğ: Zaza yaşar

– 1925'de Harput Cephesi Kumandanı Yado Ağa.

ZAZA VERLAG